

Kunnallisten jätehuoltomääräysten perustelut

Hyv. 1.12.2022 § 23

Voimaantulo 1.1.2023

SAVO-PIELISEN
JÄTELAUTAKUNTA

Sisällys

Luku 1. Soveltamisala ja yleiset velvoitteet	4
1 § Soveltamisala	4
2 § Määritelmät	4
3 § Jätehuollon tavoitteet.....	4
Luku 2. Kunnan jätehuoltojärjestelmään liittyminen.....	5
4 § Velvollisuus liittyä kunnan jätehuoltojärjestelmään	5
5 § Jätehuolto kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella	6
6 § Liittyminen kunnan järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai aluekeräyspisteeseen.....	6
7 § Kiinteistökohtainen jäteastia	8
8 § Kiinteistöjen yhteinen jäteastia (kimppa)	8
9 § Aluekeräyspiste	11
10 § Korttelikeräys	11
11 § Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai aluekeräyspisteisiin soveltumattomien jätteiden kuljettaminen.....	12
12 § Jätteiden vastaanottopaikat	12
Luku 3. Jätteiden kerääminen kiinteistöllä	13
13 § Kiinteistöllä erikseen lajiteltavat jätelajit.....	13
14 § Sekajäte.....	15
15 § Asumisessa syntyvien kierrätettävien jätteiden kiinteistökohtaiset erilliskeräysvelvoitteet	15
16 § Muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piirissä olevilla kiinteistöllä syntyvien kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteet	18
Luku 4. Omatoiminen käsittely ja hyödyntäminen	19
17 § Kompostointi.....	19
18 § Jätteen polttaminen	21
19 § Jätteen hautaaminen	22
20 § Jätteen hyödyntäminen omassa maanrakentamisessa.....	22
Luku 5. Jäteastiat.....	22
21 § Jäteastiatyypit	22
22 § Jäteastian merkitseminen.....	23
23 § Jäteastioiden täyttäminen	24
24 § Jäteastioiden tyhjennysvälit.....	24
25 § Jäteastian tyhjennysten keskeyttäminen.....	26
26 § Kunnossapito ja pesu	27

Luku 6. Jätteen keräyspaikat	27
27 § Jätteen keräyspaikka kiinteistöllä.....	27
28 § Keräyspaikan tai jäteastian lukitseminen	29
29 § Keräyspaikan suojaaminen	29
30 § Alueelliset jätteiden keräyspisteet	30
Luku 7. Jätteenkuljetus	30
31 § Kuormaaminen.....	30
32 § Kuljettaminen.....	31
33 § Kuljetustietojen toimittaminen	31
34 § Jätteiden vastaanotto- ja käsittelypaikat	32
Luku 8. Erotuskaivojätteet ja jätevesilietteet	32
35 § Erotuskaivojätteet ja niiden toimittaminen käsiteltäväksi	32
36 § Jätevesilietteiden tyhjennys ja lietteiden toimittaminen käsiteltäväksi.....	33
37 § Saostus- ja umpisäiliöiden kunnossapito ja kulku säiliöiden luokse.....	34
38 § Jätevesilietteiden omatoiminen käsittely	35
39 § Käymäläjäte.....	36
Luku 9. Roskaantumisen ehkäiseminen	37
40 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto.....	37
41 § Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla.....	37
Luku 10. Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet.....	37
42 § Vaarallisten jätteiden jätehuolto.....	37
43 § Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöllä.....	39
44 § Erityisjätteet	39
Luku 11. Muut määräykset	39
45 § Tiedottamisvelvoite	39
46 § Jätehuoltomääräysten seuranta ja valvonta.....	39
47 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä.....	40
48 § Voimaantulo.....	40
49 § Siirtymäsäännökset	40

Luku 1. Soveltamisala ja yleiset velvoitteet

1 § Soveltamisala

Jätehuollon velvoitteet perustuvat jätelakiin (646/2011), jäteasetukseen (valtioneuvoston asetus jätteistä 978/2021) ja muihin jätelain nojalla annettuihin asetuksiin sekä kunnan jätehuoltomääräyksiin. Jätehuoltomääräykset täydentävät ja tarkentavat lainsäädäntöä. Niissä määrätään sitovasti, miten alueella on toimitettava jätehuollon järjestämisessä, roskaantumisen ja jätteistä terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan haitan ehkäisemisessä sekä jätehuollon valvonnassa.

Jätehuoltomääräyksiä sovelletaan koko Savo-Pielisen jätelautakunnan toimialueella eli kaikissa sen toimialueen kunnissa. Tämä toimialue on sama kuin kunnallisen jäteyhtiön, Jätekukon, toimialue.

Jätelain 91 §:ssä on määritelty, mistä asioista jätehuoltomääräyksiä voidaan antaa ja keitä ne koskevat. Ensisijaisesti jätehuoltomääräykset koskevat kunnan jätehuollon järjestämisvastuulla olevaa jätehuoltoa. Osin määräykset koskevat myös muuta jätehuoltoa. Jätelain mukaan jätehuoltomääräyksissä voidaan antaa määräyksiä jätteiden keräykseen, vastaanottoon ja kuljetuksen käytännön järjestelyihin sekä niiden tekniisiin vaatimuksiin liittyvissä asioissa myös muiden kuin kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvien jätteiden osalta. Määräykset koskevat toimintaa siltä osin kuin on tarpeen jätteen hallitsemattoman käsittelyn, jätteestä ja jätehuollosta aiheutuvan vaaran ja haitan sekä roskaantumisen ehkäisemiseksi.

Näitä jätehuoltomääräyksiä ei sovelleta sairaaloiden, terveyskeskusten, laboratorioden, muiden tutkimus- ja hoitolaitosten sekä eläinlääkintälaitosten tartuntavaarallisen ja biologisen jätteen, viiltävän ja pistävän jätteen eikä eläinperäisen jätteen jätehuollon järjestämiseen siltä osin kuin niistä on muualla säädetty tai määrätty erikseen. Edellä mainittujen jätteiden osalta on jätehuollon järjestämisestä säädetty ja ohjeistettu osin erikseen ja nämä jätteet on ominaisuuksiensa vuoksi käsiteltävä erityisten säännösten ja ohjeiden mukaisesti. Jos jostakin asiasta ei ole kyseisten jätteiden osalta erikseen säädetty, sovelletaan tällöin jätehuoltomääräyksiä.

2 § Määritelmät

Jätehuoltomääräyksissä on määritelty ne käsitteet, joita jätehuoltomääräyksissä käytetään ja joiden ymmärtäminen on tärkeää määräyksiä sovellettaessa. Säännöksessä on määritelmät muun muassa jätehuollon eri toimijoille, eri jätelajeille ja erilaisille jätteiden keräyspisteille. Siltä osin kuin käsitteitä käytetään myös jätelaissa tai jäteasetuksessa, ovat määritelmät pääosin yhteneväiset lainsäädännössä käytettyjen määritelmien kanssa.

3 § Jätehuollon tavoitteet

Jätelaissa (8 §) kaikkia toimijoita veloitetaan ensisijaisesti vähentämään jätteen määrää ja haitallisuutta ja ohjataan etusijajärjestyksen mukaiseen toimintaan. Jos jätteen syntyä ei pystytä välttämään, etusijajärjestyksen mukaan jäte tulee ensisijaisesti valmistella uudelleen käyttöön tai kierrätykseen. Ellei tämä ole mahdollista, jäte voidaan hyödyntää energiana.

Tavoitteita koskevassa säännöksessä ei anneta jätelakia tarkentavaa määräystä, vaan siinä käsitellään sitä, mihin pyritään tilanteessa, jossa jätettä on syntynyt ja jätehuoltoa ja jätehuoltomääräyksiä tarvitaan. Jätehuollon tarkoituksena on suojella terveyttä ja ympäristöä. Tämän vuoksi jätehuollon tulee aina olla asianmukaista ja jätteet on kuljetettava sekä käsiteltävä hallitusti. Jätehuolto on myös osa kiertotaloutta, joten jätehuollolla tavoitellaan kestävää ja puhdasta materiaalikiertoa.

Luku 2. Kunnan jätehuoltojärjestelmään liittyminen

4 § Velvollisuus liittyä kunnan jätehuoltojärjestelmään

Jätelain 41 §:ssä edellytetään, että kiinteistön haltijan tai muun jätteen haltijan on luovutettava kunnan vastuulle kuuluva jäte alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai kunnan järjestämään alueelliseen vastaanottopaikkaan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikkien asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöjen on liityttävä kunnan jätehuoltojärjestelmään. Näin jätteet saadaan kerättyä ja kuljetettua asianmukaiseen käsittelyyn, jossa niistä ei aiheudu roskaantumista taikka haittaa ympäristölle tai terveydelle. Velvollisuus kuulua järjestetyn jätehuollon piiriin on kiinteistö- ja asuntokohtainen eli jos samalla kiinteistöllä sijaitsee monta eri asuinrakennusta tai vapaa-ajan asuinrakennusta, on jokaisen näistä rakennuksista oltava kunnallisen jätehuoltojärjestelmän piirissä.

Liittymisvelvollisuus kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään koskee kaikkia käytössä olevia ja käytettävissä olevia asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöjä, koska näillä kiinteistöillä jätettä voi syntyä. Jätelaki ei mahdollista sitä, että asuin- tai vapaa-ajan kiinteistö vapautettaisiin liittymisvelvollisuudesta. Ainoastaan, jos katsotaan, ettei kiinteistö ole lainkaan käytettävissä asumiseen tai vapaa-ajan asumiseen eli kyseessä on täysin käyttökelvoton kiinteistö, ei liittymisvelvollisuutta ole. Jos kuitenkin käyttökeltomalle kiinteistölle on varastoitu asumisessa syntyneitä jätteitä, on Jätekuon kanssa sovittava näiden jätteiden noutamisesta tai toimitettava jätteet itse lajitteluasemalle.

Muiden kuin asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöjen on liityttävä kunnan jätehuoltojärjestelmään kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan yhdyskuntajätteen osalta. Liittymisvelvollisuus koskee kaikkia niitä kiinteistöjä, joilla syntyy jätelain 32 §:n mukaisesti kunnan vastuulle kuuluvaa jätettä. Tällaista jätettä on kuntien hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte. Esimerkiksi kuntien virastojen, koulujen, päiväkotien ja liikuntapaikkojen on liityttävä kunnan järjestämään jätehuoltoon.

Jätteen haltijan on luovutettava kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluva jäte kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta varten järjestämäänsä keräyspaikkaan tai aluekeräyspisteeseen. Jätelain nojalla kunnan vastuulle kuuluvaa jätettä ei siis saa käsitellä itse (muutoin kuin jätehuoltomääräysten 4 luvussa säädetyissä tapauksissa), eikä sitä saa luovuttaa millekään muulle toimijalle kuin kunnalliselle jätehuoltoyhtiölle. Näin varmistetaan kunnallisen jätehuollon toimivuus.

Jos kiinteistöllä on muutakin kuin kunnan jätehuollon järjestämisvastuulle kuuluvaa toimintaa, ei tässä toiminnassa syntyvää jätettä ole tarvetta luovuttaa kunnan järjestämään jätehuoltoon, jos sitä ei kerätä yhdessä kunnan vastuulle kuuluvan jätteen kanssa. Jos yhdyskuntajätteet kerätään kuitenkin yhdessä, kuuluvat ne kaikki kunnan järjestämään jätehuoltoon. Esimerkiksi, jos kiinteistöllä on sekä asumista että yritystoimintaa, ja yritykset käyttävät toiminnassaan syntyvälle yhdyskuntajätteelle samoja jäteastioita kuin kotitaloudet, kunta huolehtii koko tästä jätehuollon kokonaisuudesta.

5 § Jätehuolto kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella

Jätelain 33 §:n mukaan kunnan on järjestettävä tietyin edellytyksin myös sellaisen toiminnan jätehuolto, joka ei muutoin kuulu kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään. Kunnan on järjestettävä esimerkiksi elinkeinotoiminnan taikka hyvinvointialueen, valtion tai seurakunnan kiinteistön jätehuolto, jos jätteen haltija tätä muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi pyytää ja jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä. Näin turvataan jätehuoltopalvelut näille jätteen tuottajille silloin, kun yksityistä jätehuoltopalvelua ei tietyllä alueella ole kohtuullisesti saatavilla. Käytännössä palvelun järjestää tällöin Jätekkukko.

Jos toiminnanharjoittaja tarvitsee jätehuoltopalvelua kunnalta, noudatetaan palvelun tarpeesta ilmoittamiseen, palvelun pyytämiseen ja palvelusta sopimiseen jätelaissa säädettyjä menettelyjä. Koska näistä menettelyistä on määrätty jätelaissa, jätehuoltomääräyksissä viitataan tähän jätelain sääntelyyn.

Jätteen haltijan palvelupyyntöön liittyvät menettelyt ovat erilaisia riippuen tarvittavan jätehuoltopalvelun vuotuisesta arvosta ja kiireellisyydestä. Kunnalliselta jäteyhtiöltä alle 2000 euron palvelun pyytämiseen liittyvät menettelyt ovat yksinkertaisemmat kuin vähintään 2000 euron palvelun.

Jos kyseessä on vähintään 2000 euron arvoinen vuotuinen palvelu, jätteen haltijan on osoitettava mahdollinen palvelunpuutetilanne tietoalustamenettelyn avulla. Palveluja tarvitsevan on ilmoitettava palvelun tarpeestaan jätelain 143 a §:n mukaisessa jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustassa eli Materiaalitorilla vähintään 14 vuorokauden ajan. Ellei palvelulle ole tullut markkinoilta tarjousta kohtuullisin ehdoin tässä määräajassa, voi jätteen haltija pyytää kunnan toissijaista palvelua tekemällä tietoalustassa TSV-pyyntö. Jos jäte soveltuu kunnan jätehuoltojärjestelmään, on kunnallisen jäteyhtiön mahdollista järjestää pyydetty palvelu. Palvelusta tehdään sopimus, joka voi olla korkeintaan kolmen vuoden mittainen ja sen tulee olla määräaikaisuudestaan huolimatta irtisanottavissa.

Jätteen haltijalla ei ole velvollisuutta ilmoittaa palvelun tarpeesta jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustassa, jos kunnalliselta jäteyhtiöltä hankittava palvelu on arvoltaan alle 2000 euroa vuodessa. Velvollisuutta ei ole myöskään silloin, jos palvelun tarve on yllättävä ja kiireellinen.

Jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustaa eli Materiaalitoria ylläpitävät Ympäristöministeriö ja Motiva, joilta saa myös Materiaalitorin käyttöä koskevaa neuvontaa.

6 § Liittyminen kunnan järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai aluekeräyspisteeseen

Savo-Pielisen jätelautakunnan alueella kunnan vastuulle kuuluvan sekajätteen, biojätteen sekä kartonkipakkausten, muovipakkausten, lasipakkausten ja metallin kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämisestä vastaa kunnallinen jäteyhtiö. Jätekkukko on siis kilpailuttanut keskitetysti kiinteistöjä varten jätteen keräyksen ja kuljetuksen. Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksissa käytössä on sen sijaan kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Jätevesilietteiden jätehuoltoa koskevat määräykset ovat jätehuoltomääräysten 8. luvussa.

Jätehuolto on järjestettävä kaikilla kiinteistöillä vähintään sekajätteelle. Kierrätettävien jätteiden ja muiden jätelajien lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteista säädetään jätehuoltomääräysten 3. luvussa.

Jätehuoltomääräyksissä on säädetty, miten jätelain mukainen liittymisvelvollisuus kunnan jätehuoltojärjestelmään tulee käytännössä kiinteistöillä järjestää. Kiinteistö voi hoitaa liittymisvelvollisuutensa

kiinteistökohtaisella jäteastialla, lähikiinteistöjen yhteisellä jäteastialla (kimppa) tai tietyin edellytyksin aluekeräyspisteen kautta.

Kiinteistöittäistä keräystä (ml. kimppoja) voidaan pitää liittymisessä lähtökohtana. Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus palvelee tyypillisesti kiinteistön tarpeita parhaiten, sillä keräyspaikka sijoitetaan kiinteistölle tai sen läheisyyteen. Myös aluekeräyspiste voi olla vaihtoehto omakotitaloille, paritaloille ja vapaa-ajan kiinteistöille. Tällöin kiinteistö käyttää alueelle järjestettyä, kunnallisen jäteyhtiön ylläpitämää keräyspistettä käyttömaksua vastaan. Määräyksissä on rajoitettu aluekeräyspisteen käytön mahdollisuutta siten, että taajamissa sijaitsevat omakotitalot ja paritalot voivat liittyä aluekeräyspisteen käyttäjiksi vain, jos piste on taajamaan järjestetty (käytännössä näin on pienissä ja keskisuurissa taajamissa). Sen sijaan suurimmissa taajamissa, joihin aluekeräyspisteitä ei voida järjestää, on omakotitalojen ja paritalojen järjestettävä jätehuolto oman jäteastian tai kimpan kautta. Samoin kaikkien rivi- ja kerrostalojen sekä muiden kuin asuinkiinteistöjen on aina järjestettävä jätehuolto omalla jäteastialla tai kimppa-astialla, sillä ne kuormittaisivat liikaa aluekeräyspisteitä.

Sekajätteen kiinteistöittäiseen keräykseen voi liittyä määritellyllä sekajätteen kiinteistöittäisellä kuljetusalueella (kts. www.jatelautakunta.fi/sekajate-kuljetusalue). Jos kiinteistö sijaitsee sekajätteen kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolisella alueella, se voi liittyä järjestettyyn jätehuoltoon kiinteistökohtaisella tai lähikiinteistöjen yhteisellä jäteastialla (kimppa) vain, jos jäteastia sijoitetaan paikkaan, josta jätteenkuljetus voidaan jäteautolla hoitaa eli kulkuyhteys on kantava ja esteetön. Kiinteistöt, joihin ei päästä jäteautolla (esim. saarissa sijaitsevat kiinteistöt, joihin ei ole tieyhteyttä tai kiinteistöt, joihin johtava tie ei kestä jäteautoa), voivat sijoittaa sekajäteastiansa kiinteistön ulkopuolelle jäteauton reitille, kunhan tästä sovitaan alueen maanomistajan kanssa. Mahdollisuuksien mukaan sekajäteastia voidaan siis tyhjentää myös kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuoliselta alueelta, mutta tällöin tyhjennyksestä peritään jätetaksan mukainen lisämaksu normaalia hankalampien kuljetusolosuhteiden vuoksi. Jos kiinteistöittäinen keräys ei ole mahdollinen tai sitä ei haluta, on kiinteistö lähimmän aluekeräyspisteen käyttäjä.

Biojätteen, kartonki-, muovi- ja lasipakkausten sekä metallin kiinteistöittäiseen keräykseen voi liittyä määritellyllä kierrätettävien jätteiden kuljetusalueella eli jätehuoltoviranomaisen määrittelemissä taajamissa ja niiden välisillä keskeisillä reiteillä (kts. www.jatelautakunta.fi/kierratettava-jate-kuljetusalue). Kierrätettävien jätteiden kiinteistöittäisestä keräyksestä säädetään tarkemmin jätehuoltomääräysten 15 §:ssä.

Liittyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen tai aluekeräyspisteeseen tapahtuu ilmoittamalla liittymisestä kunnalliselle jäteyhtiölle, joka hoitaa kunnan vastuulla olevan jätehuollon käytännön toteuttamisen. Liittyminen perustuu jätelakiin ja jätehuoltomääräyksiin, ja maksut perustuvat jätehuoltoviranomaisen hyväksymään julkisoikeudelliseen jätetaksaan, joten liittymisestä ei tehdä sopimusta.

Määräyksissä on säädetty, että mikäli kiinteistö, jota koskee liittymisvelvollisuus kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään, ei ole hoitanut kyseistä liittymisvelvollisuutta kiinteistökohtaisella tai kiinteistöjen yhteisellä jäteastialla, on kiinteistö aluekeräyspisteen käyttäjä. Tämä koskee omakotitaloja ja paritaloja sekä niitä vastaavia 1–2 asuinhuoneiston kiinteistöjä, kuten asuinkäyttöön muutettuja liikehuoneistoja. Näin ollen nekin kiinteistön haltijat, jotka eivät erikseen ilmoita liittymisestä, ovat suoraan jätehuoltomääräysten perusteella aluekeräyspisteen käyttäjiä ja saadaan jätelain mukaisesti kunnallisen jätehuoltojärjestelmän piiriin. Jätehuoltoviranomainen lähettää käytännössä jätehuoltojärjestelmään liittymättömille kiinteistöille kehotuskirjeen, jossa kerrotaan liittymisvelvoitteesta ja annetaan liittymisvaihtoehdot. Tässä kirjeessä tiedotetaan siitä, että kiinteistö on tietyn määräajan jälkeen aluekeräyspisteen käyttäjä, jos muuta ei ilmoiteta. Liittämisen jälkeen kunnallinen jäteyhtiö lähettää vielä asiakkaalle kirjeen käytettävissä olevasta aluekeräyspisteestä. Näin asiakas saa aina tiedon asiasta.

Kiinteistö on aluekeräyspisteen käyttäjä myös niissä tapauksissa, kun kiinteistön haltija ilmoittaa liittymisestä järjestettyyn jätehuoltoon kiinteistöittäisellä keräyksellä, mutta jätehuoltoa ei järjestetä jätehuoltomääräysten mukaisesti. Kyseessä voi olla esimerkiksi tilanne, jossa kiinteistölle ei saada järjestettyä asianmukaista keräyspaikkaa, jäteastia on kiinteistölle tilattu, mutta sitä ei tyhjennettäessä löydy taikka jätettä ei toimiteta kiinteistökohtaiseen jäteastiaan tai kimppa-astiaan. Näissä tapauksissa kiinteistö siirretään asian selvittämisen, tiedottamisen ja tarpeen mukaan kuulemisen jälkeen aluekeräyspisteen käyttäjäksi.

Rivitalojen, kerrostalojen sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöjen on aina liityttävä kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Jos siis kyseessä on muu kuin yksittäinen omakotitalo, paritalo tai vapaa-ajan kiinteistö, ei kiinteistöä liitetä aluekeräyspisteen käyttäjäksi. Myöskään silloin, jos taajamaan ei ole järjestetty aluekeräyspistettä, ei taajamassa sijaitsevaa omakotitaloa tai paritaloa liitetä aluekeräyspisteen käyttäjäksi. Mikäli tällaisen kiinteistön haltija ei jätehuoltoviranomaisen kehotuksen myötä liity kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään kaikkien vaadittujen jätelajien osalta, valvova viranomainen velvoittaa liittymiseen tarvittaessa hallintopakkeinoja käyttäen.

Tieto kunnan järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai aluekeräyspisteeseen liittymisestä ja kiinteistön jätehuollon järjestämisestä merkitään jätehuollon asiakasrekisteriin. Jotta rekisteri pysyisi ajan tasalla, on asiakkaalle asetettu velvoite ilmoittaa asiakasrekisteriin vaikuttavista muutoksista jätehuoltoviranomaiselle tai kunnalliselle jäteyhtiölle. Muutokset huomioidaan ilmoituspäivästä alkaen.

7 § Kiinteistökohtainen jäteastia

Yksi jätehuollon järjestämistapa on kiinteistökohtaisen jäteastian käyttö. Kaikilla kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvilla kiinteistöillä tulee olla käytössään vähintään sekajätteelle tarkoitettu jäteastia. Lisäksi kiinteistöillä tulee olla käytössään jäteastiat kierrätystä varten erilliskerättäville jätelajeille, jos erilliskeräystä edellytetään jätehuoltomääräysten 15 tai 16 §:ssä.

Jos kiinteistön haltija valitsee liittymistavaksi kiinteistökohtaisen jäteastian, on hänen itse ilmoitettava asiasta kunnalliselle jäteyhtiölle. Näin jäteyhtiö saa tiedon siitä, millainen jäteastia kiinteistölle toimitetaan, mihin jäteastia sijoitetaan ja millä tyhjennysvälimillä se tyhjenetään. Kunnallinen jäteyhtiö toimittaa kiinteistöille käsin siirrettävät korkeintaan 660 litran suuruiset jäteastiat jätehuoltomääräysten 21 §:n mukaisesti, ja tyhjentää ne kiinteistön haltijan valitsemalla, määräysten 24 §:n mukaisella tyhjennysvälimillä.

Kiinteistön haltijan on itse järjestettävä jäteastialle määräysten 27 §:n mukainen keräyspaikka kiinteistölle. Keräyspaikka voi olla myös kiinteistön ulkopuolella (esimerkiksi pihan sijaan isomman tien varressa), jos kiinteistön haltija sopii asiasta alueen maanomistajan kanssa. Kiinteistön haltijan on laitettava kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluva jäte omaan jäteastiaan. Sellaista jätettä, joka kuljetetaan kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa, ei saa viedä muihin keräyspaikkoihin, kuten ekopisteisiin, aluekeräyspisteisiin tai lajitteluasemille.

8 § Kiinteistöjen yhteinen jäteastia (kimppa)

Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen liittyminen voidaan järjestää säännöksen mukaisesti kiinteistökohtaisen jäteastian sijasta lähikiinteistöjen yhteisen jäteastian eli kimpan kautta. Kimppa sopii omakoti- ja paritalojen sekä vapaa-ajan kiinteistöjen lisäksi myös asunto-osakeyhtiöille. Kimppa-astian käytön mahdollisuus on rajattu vain samalla alueella sijaitseville lähikiinteistöille, koska jätelain 41 §:n mukaisesti jätteet on luovutettava alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Säännös vastaa aikaisemman

jätelain mukaista velvoitetta liittyä alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen, minkä on katsottu oikeuskäytännössä tarkoittavan sitä, että jätehuolto on järjestettävä kiinteistön *sijaintialueella*. Kimpan muodostavat kiinteistöt eivät voi tämän vuoksi sijaita pitkän välimatkan päässä toisistaan.

Taajamissa lähikiinteistöiksi katsotaan samassa tai viereisessä korttelissa sijaitsevat kiinteistöt. Kimpan muodostavat kiinteistöt eivät voi sijaita tämän kauempana toisistaan, koska kiinteistöt sijaitsevat taajamissa hyvin lähellä toisiaan. Haja-asutusalueella lähikiinteistöiksi katsotaan naapurit taikka tiekunnan tai muun toiminnallisen kokonaisuuden muodostavat kiinteistöt. Haja-asutusalueilla lähtökohtaisesti ainakin alle viiden kilometrin päässä toisistaan sijaitsevat kiinteistöt voivat muodostaa kimpan. Olosuhteet huomioon ottaen kimpassa olevien kiinteistöjen välimatka voi olla tätä pidempikin. Esimerkiksi saman yksityistien varrella sijaitsevat kiinteistöt voivat aina muodostaa kimpan. Lisäksi kylätoimikunnat voivat olla sellaisia toiminnallisia kokonaisuuksia, jotka voivat muodostaa kimpan, ja näissä kimpoissa kiinteistöjen välimatka toisiinsa nähden voi olla viittä kilometriä pidempi, jos kimpan jäteastia on sijoitettu keskeiselle paikalle kiinteistöjen tyyppillisen kulkuyhteyden varrelle.

Silloinkin, kun kimppaa käyttää saman kiinteistön haltijan vakituinen asuinkiinteistö ja vapaa-ajan kiinteistö, on pääsääntönä se, että kiinteistöjen on oltava lähikiinteistöjä. Vapaa-ajan kiinteistön jätehuolto ei voi säännönmukaisesti perustua jätteiden kuljettamiseen vakituiselle asuinkiinteistölle. Järjestely olisi jätelain vastainen. Lisäksi on otettava huomioon, että jos vakituisen asuinkiinteistön ja vapaa-ajan kiinteistön kimpat sallittaisiin esimerkiksi saman kunnan tai jäteyhtiön alueella, jouduttaisiin tilanteeseen, jossa ulkopaikkakuntalaiset olisivat eriarvoisessa asemassa, ja näin loukattaisiin Suomen perustuslain (731/1999) 6 §:ssä jokaiselle turvattua oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun.

Poikkeuksellisesti vapaa-ajan kiinteistön jätteet voidaan kuitenkin kuljettaa alueella kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piirissä olevalle vakituiselle asuinkiinteistölle, jos jätehuoltopalveluja ei ole järjestetty vapaa-ajan kiinteistön sijaintialueella tai kiinteistöjen välisellä matkalla ei ole kohtuullisesti saavutettavaa aluekeräyspistettä. Aluekeräyspiste on kohtuullisesti saavutettavissa, jos se sijaitsee vapaa-ajan kiinteistön läheisyydessä tai vakituisen asunnon ja vapaa-ajan kiinteistön välisen matkan varrella siten, että siihen on korkeintaan muutaman kilometrin poikkeama. Saavutettavuuden arvioinnissa otetaan huomioon vakituisen asunnon sijainti vapaa-ajan asuinrakennukseen nähden siten, että vakituisen asunnon sijaitessa melko lähellä (noin kymmenen kilometrin päässä), on kohtuullinen poikkeama tätä lyhyempi ja vakituisen asunnon sijaitessa kaukana (useiden kymmenien kilometrien päässä), on kohtuullinen poikkeama tätä pidempi. Aluekeräyspisteen ei voida katsoa olevan kohtuullisesti saavutettavissa, jos aluekeräyspiste sijaitsee kauempana kuin vakituinen asunto.

Jos aluekeräyspiste ei ole kohtuullisesti saavutettavissa, eikä vapaa-ajan kiinteistön jätehuoltoa järjestetä kiinteistökohtaisella jäteastialla tai alueella sijaitsevan kimpan kautta, vapaa-ajan kiinteistön jätteet toimitetaan vakituisen asuinkiinteistön jäteastiaan. Jätehuoltojärjestelyn asianmukaisuuden seurannan vuoksi jätehuollon asiakasrekisterissä on tällöin vapaa-ajan kiinteistön haltijan laskutusosoitteena oltava se osoite, johon jätteet vapaa-ajan kiinteistöltä kuljetetaan. Jos vakituinen asunto on asunto-osakeyhtiössä, on vapaa-ajan kiinteistön jätteiden kuljettamiselle vakituisen asunnon käyttämään jäteastiaan saatava asunto-osakeyhtiön lupa. Jos taas vakituinen asuinkiinteistö käyttää kimppa-astiaa, on vapaa-ajan kiinteistön jätteiden kuljettamiselle kimppa-astiaan oltava kimpan yhteyshenkilön suostumus.

Kun kimppa perustetaan, kiinteistön haltijat sopivat tästä yhdessä. Tämän jälkeen kimpasta ilmoitetaan kirjallisesti kunnalliselle jäteyhtiölle, jotta jätehuollon asiakasrekisteriin saadaan riittävät ja oikeelliset tiedot kimpan perustamiseksi. Jotta jätehuollon asiakasrekisteri pysyy ajan tasalla, on myös kimpassa tapahtuvista muutoksista ilmoitettava määräyksen mukaan kunnalliselle jäteyhtiölle.

Kimpoilla on aina oltava nimettynä yhteyshenkilö, josta käytetään kunnallisen jäteyhtiön viestinnässä myös nimitystä kimppaisäntä tai kimppaemäntä. Yhteyshenkilön avulla varmistetaan, että jätehuoltoviranomaisella ja jäteyhtiöllä on tiedossa henkilö, joka on tietoinen kimppaan kuuluvista osakkaista. Koska kimpasta sovitaan kiinteistön haltijoiden kesken, ei siihen voida liittyä ilman, että liittymisestä on kimpan eli käytännössä yhteyshenkilön suostumus. Kimpan yhteyshenkilö huolehtii tarvittavasta kimpan osakkaiden tiedottamisesta, ja häneen voidaan olla yhteydessä asioissa, jotka liittyvät kimppaan sekä sen jäteastioihin ja keräyspaikkaan.

Yhteyshenkilö tilaa kimpalle kunnalliselta jäteyhtiöltä kimppa-astian tyhjentämisen ja jätteenkuljetuksen jätehuoltomääräysten mukaisille jätelajeille. Kunnallinen jäteyhtiö toimittaa kiinteistöille käsin siirrettävät korkeintaan 660 litran jäteastiat jätehuoltomääräysten 22 §:n mukaisesti. Kimpan osakkaiden on itse järjestettävä jäteastialle määräysten 28 §:n mukainen keräyspaikka.

Useimmiten kimppa-astiaa käytetään sekajätteen keräämiseen. Lisäksi kimpassa voidaan kerätä kierrätettäviä jätteitä eli biojätettä, kartonkipakkauksia, muovipakkauksia, lasipakkauksia ja metallia, jos kimpan keräyspaikka sijaitsee taajamassa, jossa keräys on järjestetty. Kierrätettävien jätteiden keräys on mahdollista myös taajaman ulkopuolella, jos kimppa sijaitsee määritellyllä kierrätettävien jätteiden kuljetusalueella. Yhteinen jäteastia on käytännöllinen tapa esimerkiksi biojätteen erilliskeräykseen taajamien omakotitalojen, paritalojen tai pienten rivitalojen kesken, koska yksittäisellä kiinteistöllä biojätettä syntyy tyypillisesti vähän vaadittuun tyhjennysväliin nähden.

Kun kimppa-astia on järjestetty kiinteistöittäisesti kuljetettavalle, kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvalle jätteelle, on jätteet toimitettava kiinteistöltä kimppa-astiaan. Sekajätteelle määräyksessä on asetettu vähimmäistilavaraus kimppa-astialle. Vaatimuksella pyritään varmistamaan, että kimppa-astian tilavuus vastaa kiinteistöillä syntyvää jättemäärää, eikä yhteisen astian käyttö aiheuta epäasianmukaista jätteiden käsittelyä tai roskaantumista. Tilavaraus on asetettu kuitenkin sen verran alhaiseksi, ettei vaadita liian suuria kapasiteetteja huomioiden eri talouksien tuottamat erisuuruiset jättemäärät. Asetetulla kapasiteetilla esimerkiksi yhtä 240 litran jäteastiaa, joka tyhjenetään neljän viikon välein, voi käyttää jopa neljä taloutta. Tyypillisesti kuitenkin jätettä syntyy huomattavasti tätä enemmän, jolloin kapasiteettiakin on oltava enemmän. Jos kimpan jäteastioiden kapasiteetti alittaa vaadittavan minimikapasiteetin, jäteastiat vaihdetaan suurempiin tai kimpalle tuodaan lisäastioita kunnallisen jäteyhtiön toimesta. Kimpan yhteyshenkilölle tiedotetaan asiasta.

Sekajätteen lisäksi vähimmäistilavaraus on asetettu biojätteelle. Jos kimppa-astia on järjestetty muiden kierrätettävien jätteiden keräystä varten, on astiatilavuutta oltava niin paljon, ettei kierrätettäviä jätteitä ohjaudu ylitäytön vuoksi sekajätteen joukkoon.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi puuttua kimppa-astian käyttöön, mikäli käytöstä aiheutuu roskaantumista taikka haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jos esimerkiksi asetettu tilavuusvarauskaan ei riitä haittojen ehkäisemiselle, ympäristönsuojeluviranomainen voi velvoittaa astiakoon kasvattamiseen tai tiheämpään tyhjennysväliin. Myös jätehuoltoviranomainen voi antaa kimppaa koskevia ohjeita ja voi päätöksellään lakkauttaa kimppa-astian käytön kokonaan tai osittain, jos kimppa-astian ylläpidossa ja käytössä on toistuvia laiminlyöntejä. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi se, että kimpan jäteastia on sijoitettu paikkaan, josta sitä ei saada toimivasti tyhjennettyä.

9 § Aluekeräyspiste

Aluekeräyspisteet ovat jäteyhtiön ylläpitämiä yhdyskuntajätteen keräyspaikkoja, joissa kerätään sekajätettä ja osin myös biojätettä. Kun kiinteistön haltija itse liittyy kunnan jätehuoltojärjestelmään aluekeräyspisteen kautta, kiinteistön haltija ilmoittaa käytettävästä aluekeräyspisteestä kunnalliselle jäteyhtiölle. Tiedon aluekeräyspisteistä saa liittymisen yhteydessä jäteyhtiöltä. Tavallisesti kiinteistön haltija käyttää lähintä aluekeräyspistettä, mutta myös muu asioinnin kannalta hyvin palveleva aluekeräyspiste on mahdollinen. Tieto käytettävästä pisteestä merkitään jätehuollon asiakasrekisteriin. Tieto on tarpeellinen, jotta kunkin aluekeräyspisteen kapasiteetti osataan mitoittaa oikein. Kiinteistön haltija voi kuitenkin käyttää pääasiallisen aluekeräyspisteen ohella myös muita aluekeräyspisteitä.

Kun kiinteistön haltija ei ole itse ilmoittanut liittymisestä, hänelle ilmoitetaan liittämisestä ja kerrotaan liittämisen perusteet sekä liittämisestä seuraavat velvoitteet. Aluekeräyspisteeseen liittäminen ei siis edellytä aina omaa ilmoitusta, vaan se voidaan tehdä jätehuoltoviranomaisen aloitteesta. Tällä tavoin nekin kiinteistön haltijat, jotka eivät oma-aloitteisesti ilmoita jätehuoltoon liittymisestä, tulevat kunnallisen jätehuoltojärjestelmän piiriin. Kiinteistön haltijat saavat kuitenkin aina tiedon asiasta.

Aluekeräyspisteen käyttöoikeus on ainoastaan jätetaksan mukaisen käyttömaksun maksaneilla asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöillä, koska näillä käyttömaksuilla katetaan aluekeräyspisteiden kulut. Käyttömaksu on asuntokohtainen. Pisteeseen voi tuoda ainoastaan asumisessa syntyvää jätettä, ei maataloudessa tai muussa yritystoiminnassa syntyvää jätettä. Näin ollen esimerkiksi maataloilla, joissa asuinrakennus on aluekeräyspisteen käyttäjä, on maataloudessa syntyvän jätteen keräys järjestettävä jollakin muulla tavalla, kuten erillisen kiinteistökohtaisen jäteastian kautta.

Jätteet tulee toimittaa aluekeräyspisteeseen kiinteistöltä riittävän usein, lähtökohtaisesti vähintään kahden viikon välein, jottei niistä aiheudu haittoja. Pienet poikkeamat tästä määräajasta voivat olla mahdollisia kiinteistön olosuhteet huomioon ottaen, mutta paljon tätä pidempiä määräaikoja ei jätteitä tule kiinteistöllä varastoida. Määräaika on annettu myös siksi, ettei liian suurista kertaeristä aiheudu aluekeräyspisteissä ylitäyttöä. Suositeltavaa on, että jätteet viedään aluekeräyspisteeseen viikoittain pienissä jätepusseissa ylitäytön ehkäisemiseksi.

10 § Korttelikeräys

Korttelikeräysjärjestelmiä eli asuntoaluekohtaisia jätteenkeräysjärjestelmiä voidaan järjestää uusille asuinalueille. Näissä järjestelmissä käytetään korttelikohtaisia tai usean korttelin yhteisiä vastaanottoaikoja yhdyskuntajätteelle. Järjestelmillä pyritään kierrätysasteen kasvattamiseen, ympäristöhaittojen minimointiin ja jätehuollon tehokkaaseen toteuttamiseen.

Toimiakseen korttelikeräys vaatii jäteastioita varten tehdyn aluevarauksen asemakaavassa tai muussa alueen käyttöä ohjaavassa suunnitelmassa sekä selkeän vastuutahon investoinnille. Tällä alueella vastuutahona on Jätekuukko. Korttelikeräys soveltuu järjestelmänä lähinnä uusille, tiiviisti rakennettaville asuinalueille. Jätekuukko tarkastelee korttelikeräyksen soveltuvuuden suunniteltavalle alueelle.

Korttelikeräys voidaan tulkita kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen muodoksi, jossa liittymisvelvoite hoidetaan liittymällä järjestelmän käyttäjäksi. Jotta järjestelmä on toimiva, kaikkien alueen kiinteistöjen on liityttävä nimenomaan alueella olevan järjestelmän käyttäjiksi. Jos tällaista veloitetta ei olisi ja samalle alueelle järjestettäisiin myös kiinteistökohtaisia jäteastioita, ei saavutettaisi niitä tehokkuus- ja ympäristöhyötyjä, joita keskitetyillä ratkaisuilla tavoitellaan. Uusilla alueilla velvoite liittyä keskitettyyn

jätteenkeräysjärjestelmään annetaan tyypillisesti myös tontinluovutussopimusten ehdoissa. Asuinkiinteistön liittyminen järjestelmään on hoidettava, kun kiinteistö voidaan ottaa asuinkäyttöön. Rakentamisen aikana järjestelmää ei voi käyttää, sillä järjestelmä ei ole tarkoitettu rakennusjätteille.

Lähtökohtaisesti kiinteistön haltijat itse ilmoittavat liittymisestä korttelikeräykseen. Kun kiinteistön haltija ei ole itse ilmoittanut liittymisestä, hänelle ilmoitetaan liittämisestä ja kerrotaan liittämisen perusteet sekä liittämisestä seuraavat velvoitteet. Korttelikeräykseen liittäminen ei siis edellytä aina omaa ilmoitusta, vaan se voidaan tehdä jätehuoltoviranomaisen aloitteesta. Tällä tavoin nekin kiinteistön haltijat, jotka eivät oma-aloitteisesti ilmoita jätehuoltoon liittymisestä, tulevat alueella käytössä olevan jätehuoltojärjestelmän piiriin. Kiinteistön haltijat saavat kuitenkin aina tiedon asiasta.

11 § Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai aluekeräyspisteisiin soveltumattomien jätteiden kuljetaminen

Kaikkia jätteitä ei voida kuljettaa pakkaavilla jäteautoilla toteutettavassa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa tai vastaanottaa eko- tai aluekeräyspisteissä. Tällaisia kokonsa, määränsä tai muun vastaavan ominaisuuden vuoksi tavanomaiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomia jätteitä ovat esimerkiksi käytöstä poistetut huonekalut ja muut suurikokoiset esineet sekä puutarha- ja remonttijätteet. Jätteen haltija vastaa tällaisten jätteiden kuljettamisesta itse taikka tilaamalla kunnallisen jäteyhtiön tai jätehuoltorekisteriin merkityn kuljettajan mahdollisesti tarjoaman erillisen noutopalvelun. Kunnallisen jäteyhtiön tarjoamalle noutopalvelulle on taksassa oma maksu. Kunnallisen jäteyhtiön lisäksi muutkin tahot voivat tarjota kuljetuspalveluita itse määrittelemällään hinnalla. Kun kuljetus on ammattimaista, on kuljettajan oltava hyväksytty jätehuoltorekisteriin. Jos kuljetus ei ole ammattimaista (esim. tuttavien tarjoama kuljetusapu), ei jätehuoltorekisteriin merkitsemistä tarvita.

Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomia jätteitä ei saa laittaa kiinteistökohtaiseen jäteastiaan, kimppa-astiaan tai aluekeräyspisteeseen, eikä niitä voi viedä myöskään ekopisteeseen. Työturvallisuuden ja jätteiden keräyksen toimivuuden vuoksi jätteenkuljettaja voi kieltäytyä sellaisen jäteastian tyhjentämisestä, johon on sijoitettu tällaista jätettä. Jos kuljettaja ei voi tyhjentää jäteastiaa, on kiinteistön haltijan itse huolehdittava jäteastian tyhjentämisestä, jätteenkuljetuksen tilaamisesta ja jätteiden kuljettamisesta sellaisin välinein, jotka mahdollistavat turvallisen ja haittoja aiheuttamattoman kuljetuksen.

12 § Jätteiden vastaanottoaikat

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätteet on toimitettava kunnallisen jäteyhtiön osoittamiin paikkoihin. Velvoite on asetettu, jotta jätteet ohjautuvat asianmukaisesti niille tarkoitettuun käsitteilyyn.

Vastaanottoaikoja jätteille, joita ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa tai vastaanoteta aluekeräyspisteissä, ovat kunnallisen jäteyhtiön järjestämät paikat, kuten jätekeskus ja lajitteluasemat. Kuopion jätekeskuksella ja paikallisilla lajitteluasemilla vastaanotetaan vaarallisia jätteitä sekä isokokoisia jättesineitä ja muita jäte-eriä, joita ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa (esim. rakennus- ja remontointijätteitä). Lajitteluasemilta jätteet ohjautuvat asianmukaiseen jatkokäsittelyyn. Kunnallisen jäteyhtiön lisäksi kunnat ylläpitävät vastaanottoaikoja puutarhajätteille.

Tuottajavastuunalaiset jätteet toimitetaan tuottajien järjestämiin vastaanottoaikkoihin tai kunnallisen jäteyhtiön järjestämiin täydentäviin vastaanottoaikkoihin, joista jätteet toimitetaan tuottajan järjestämään jätehuoltoon. Tuottajavastuunalaisia jätteitä ovat esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkaromu sekä akut ja

paristot. Myös pakkaukset kuuluvat tuottajavastuulle, ja siltä osin kuin niitä ei kerätä kiinteistöittäisesti, ne toimitetaan tuottajan tai kunnallisen jäteyhtiön järjestämiin ekopisteisiin.

Kunnallisen jäteyhtiön on pidettävä yllä ajantasaista listaa järjestämistään vastaanottopaikoista. Lista kunnallisen jäteyhtiön osoittamista vastaanottopaikoista on saatavana kunnallisen jäteyhtiön internet-sivuilla. Lisäksi internet-sivustolla www.kierratys.info on saatavissa tietoa sekä kunnallisen jäteyhtiön että tuottajien järjestämistä keräyspisteistä. Näin asiakas saa kätevästi tiedon siitä, mikä on kunkin jätelajin oikea vastaanottopaikka. Aluekeräyspisteistä ei ole kaikkien saatavilla olevaa listausta pisteiden väärinkäytösten estämiseksi. Aluekeräyspisteeseen liittyvät asiakkaat saavat tiedon pisteiden sijainnista jätehuoltoviranomaiselta tai kunnalliselta jäteyhtiöltä.

Jätteiden toimittaminen yleisille vastaanotto- ja käsittelypaikoille on määräyksessä sallittu vain paikan pitäjän antamien ohjeiden mukaisesti ja ilmoitettuina aukioloaikoina. Muina aikoina jätteitä ei voida tuoda, jottei niistä aiheudu roskaantumista tai muuta haittaa. Erilaatuiset jätteet on sijoitettava niille osoitettuihin paikkoihin, jotta jatkokäsittelystä voidaan vaivattomasti huolehtia.

Vastaanotto- ja käsittelypaikkaan saa toimittaa ainoastaan sellaista jätettä, joka on vastaanotto tai -käsittelypaikan vastaanottoehtojen mukaista tai joille on varattu vastaanottopaikassa oma jätetastia. Vastaanotto- tai käsittelypaikka voi kieltäytyä vastaanottamasta sinne soveltumatonta jätettä, sillä vastaanottopaikkaan soveltumattoman jätteen kuljetuksen ja käsittelyn järjestäminen voi aiheuttaa merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia ja haittoja vastaanottopaikan toiminnalle.

Luku 3. Jätteiden kerääminen kiinteistöllä

13 § Kiinteistöllä erikseen lajiteltavat jätelajit

Jätehuoltomääräyksissä veloitetaan jätteen haltijat erottamaan materiaalina kierrätyskelpoiset jätteet energiana hyödynnettävästä sekajätteestä ja toimittamaan ne joko kiinteistön jätetastioihin tai alueellisiin keräyspisteisiin sen mukaan mitä myöhempanä määräyksissä on kiinteistökohtaisesta erilliskeräyksestä määrätty.

Yleinen kierrätettävien jätteiden lajitteluvollisuus koskee kaikkia siltä osin kuin eri jätelajeille on järjestetty erilliskeräystä kiinteistöittäisesti, korttelikeräyspisteissä, ekopisteissä tai muissa alueellisissa keräyspisteissä. Lajittelu- ja erilliskeräysveloitteet edistävät jätelain mukaisen etusijajärjestyksen toteutumista ja jätetasetuksen mukaisten kierrätystavoitteiden täyttymistä. Jätteet tulee lajitella ja toimittaa etusijajärjestyksen mukaisesti materiaalihyötykäyttöön, jotta säästetään luonnonvaroja ja vähennetään jätteistä aiheutuvia haittoja.

Asumisessa tai kunnan palvelu- ja hallintotoiminnoissa syntyneet biojätteet kuuluvat kunnan jätehuollon järjestämisvastuulle. Biojäte on lajiteltava erikseen kiinteistöillä, jotka kuuluvat biojätteen kiinteistöittäisen erilliskeräyksen piiriin. Lisäksi biojätettä erilliskerätään joillakin aluekeräyspisteillä, joten se on lajiteltava erikseen kaikilla tällaisiin aluekeräyspisteisiin liittyneillä kiinteistöillä. Biojätteelle voidaan järjestää myös kompostointi kiinteistöillä. Kun kiinteistön haltija ilmoittaa kompostoivansa biojätteet, on biojäte lajiteltava ja laitettava kompostoriin. Biojätteen erilliskeräys- tai kompostointivelvoite ei koske kuitenkaan kaikkia kiinteistöjä. Niillä kiinteistöillä, joilla ei ole käytössä biojätteen erilliskeräystä, eikä sitä myöskään kompostoida, biojäte laitetaan sekajätetastiaan.

Sekajätteestä erikseen lajiteltavia pakkausjätteitä ovat kartonki-, muovi-, lasi- ja metallipakkausjätteet. Jätelaissa on määrätty tuottajien ja kuntien yhteistoiminnasta pakkausjätteiden keräämisessä kiinteistöiltä (49 a ja 49 b §). Yhteistoiminta toteutetaan niin, että kunta järjestää kierrätyskelpoisen pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen vähintään taajamien kiinteistöiltä tuottajien järjestämään käsittelyyn ja kierrätykseen. Kun keräys on järjestetty kiinteistöittäisesti, laitetaan lajitellut jätteet kiinteistön jätetasioihin. Kiinteistökohtaisen kuljetuksen ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen pakkausjätteiden keräys järjestetään ekopisteissä, joita järjestää alueella Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy ja Jätekuukko. Ekopisteiden sijainnit ovat osoitteessa www.kierratys.info.

Poistotekstiilien keräys järjestetään vuoden 2023 alusta lähtien. Poistotekstiilit toimitetaan Jätekuukon järjestämiin keräyspisteisiin.

Paperijätteen jätehuolto on kokonaan tuottajien järjestämää. Jos kiinteistöllä on käytössään paperintuottajien järjestämä paperinkeräysastia, on paperijäte laitettava siihen. Muutoin kiinteistöjen käytössä on tuottajien järjestämä paperijätteen alueellinen keräys. Keräys on järjestetty tavallisesti ekopisteille, joilla kerätään muitakin kierrätettäviä jätteitä.

Jotta kierrätettävät jätteet saadaan hyödynnettyä materiaalina, on lajittelussa noudatettava lajitteluohjeita. Pakkausjätteiden osalta noudatetaan tuottajien lajitteluohjeita, jotka löytyvät Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:n internet-sivuilta www.rinkiin.fi. Jätekuukon lajitteluohjeet ovat näiden ohjeiden kanssa yhtenäiset. Kartongin, muovin ja lasin keräykseen ei saa laittaa muita kuin pakkauksia, jotta varmistetaan jätelajin soveltuvuus tuottajan järjestämään kierrätykseen. Metallin osalta keräykseen otetaan vastaan sekä metallipakkaukset että muu asumisessa syntyvä pienmetalli. Jos kuitenkin lajitteluohjeet muuttuvat, noudatetaan uusia ohjeita. Tulevaisuudessa voi esimerkiksi olla mahdollista, että kunnat ja tuottajat sopivat pakkauksimuovin ja muun muovijätteen keräämisestä yhdessä.

Myös muut tuottajavastuunalaiset jätteet kuin pakkausjätteet ja paperi on kerättävä erikseen ja toimitettava tuottajan järjestämään vastaanottoaikaan. Tuottajavastuunalaisia jätteitä ovat esimerkiksi paristot ja akut, sähkö- ja elektroniikkaromu ja ajoneuvojen renkaat. Kun ne toimitetaan tuottajien vastaanottoon, ne saadaan asianmukaiseen jatkokäsittelyyn. Pantilliset juomapakkaukset on toimitettava näitä varten järjestettyihin palautuspisteisiin, josta ne saadaan toimitettua uusio- tai materiaalihyötykäyttöön.

Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet on kerättävä erikseen ja toimitettava käsiteltäväksi jätehuoltomääräysten luvussa 10 annettujen määräysten mukaisesti, sillä nämä jätteet voivat aiheuttaa terveys- ja ympäristöhaittoja, jos ne laitetaan sekajätteen joukkoon.

Puutarhajäte, risut ja oksat sekä käsittelemätön puujäte, joita ei käsitellä omatoimisesti kiinteistöllä jätehuoltomääräysten mukaisesti, on toimitettava säännöksen mukaisesti kunnan tai Jätekuukon osoittamaan vastaanottoaikaan. Osa puutarhajätteen sekä risujen ja oksien vastaanottoaikoista on kuntien ylläpitämiä, osin niitä ylläpitää Jätekuukko. Jätteen sallitusta omatoimisesta käsittelystä, kuten puhtaan puun polttamisesta kiinteistön tulisijoissa ja puutarhajätteen kompostoinnista, on säännökset jätehuoltomääräysten 17 ja 18 §:ssä.

Rakennus- ja purkujätteelle annetaan jäteasetuksessa (26 §) määrän ja haitallisuuden vähentämiseen ja käsittelyyn liittyviä määräyksiä sekä erilliskeräysvelvoitteita (27 §), jotka koskevat niin elinkeinotoimintaa kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Asuinkiinteistöillä syntyvä rakennus- ja purkujäte kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin ainoastaan siinä tapauksessa, että se on peräisin kotitalouden pienimuotoisesta omatoimisesta rakennus- ja purkutoiminnasta. Tämä jäte

tulee toimittaa Jätekuon ylläpitämälle lajitteluasemalle. Mikäli remontin suorittaa remontointipalveluja tarjoava yritys tai palkattu työntekijä, rakennus- ja purkujätteet eivät kuulu kunnan jätehuollon järjestämistä vastuun piiriin.

14 § Sekajäte

Etusijajärjestyksen noudattamiseksi on tärkeää, että yhdyskuntajätteestä saadaan syntypaikkalajittelun ja erilliskeräyksen kautta eroteltua kaikki kierrätyskelpoiset jakeet. Vaikka jätteet lajitellaan huolellisesti, syntyy kiinteistöillä aina myös sellaista jätettä, jolle ei ole järjestetty erilliskeräystä kiinteistöittäisesti tai keräyspisteissä. Kaikilla kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvilla kiinteistöillä onkin oltava sekajätteen kiinteistökohtainen jäteastia tai kimppu-astia. Aluekeräyspisteen käyttäjien on toimitettava sekajäte aluekeräyspisteeseen. Muihin pisteisiin sekajätettä ei voi toimittaa.

Sekajäte ohjautuu energiahyötykäyttöön. Sekajäte poltetaan Riikinvoiman ekovoimalaitoksessa, jossa tuotetaan sähköä ja lämpöä. Tämän vuoksi sekajätteen joukkoon ei saa laittaa energiahyödyntämiseen soveltumattomia jätteitä. Esimerkiksi sekajätteen joukossa oleva metalli kasvattaa tuhkamäärää ja sen metallipitoisuutta, kuluttaa laitteistoa sekä lisää tukosriskiä polttoaineen käsittelyssä. Lasi ja keramiikka kasvattavat nekin tuhkamäärää ja lisäävät laitteiston kulumista. PVC-muovi (muovilaadun tunnistaa merkinnästä 03) ei sovellu energiana hyödynnettäväksi, sillä sen sisältämä kloori tuottaa palaessaan myrkyllisiä klooriyhdisteitä. PVC-muovia on tyypillisesti esimerkiksi sadevaatteissa, vahakankaissa, suihkuverhoissa, toimistomapeissa ja muovitaskuissa, uimarensissa ja muissa puhallettavissa leluissa sekä muovimatoissa ja muoviputkissa.

Säännöksessä on mahdollistettu poikkeaminen siltä osin, kun kyseessä ovat yksittäiset pienet palamattomat jätteet, joille ei ole järjestetty erilliskeräystä kiinteistöittäisesti tai ekopisteissä. Sekajäteastiaan saa siis laittaa yksittäisiä lasi- ja posliiniastioiden sirpaleita ja yksittäisiä pieniä PVC-muovisia esineitä, sillä olisi kohtuutonta vaatia toimittamaan tällaisia pieniä eriä erikseen jätekeskukselle tai lajitteluasemalle. Suuremmat erät (esim. rikkoutuneet ikkunat tai usean PVC-tuotteen erät) on kuitenkin toimitettava lajitteluasemalle, koska poltossa ne aiheuttavat haittaa. Lasipakkauksia (lasipurkkeja ja -pulloja) ja metallia ei sekajäteastiaan saa laittaa edes pieniä määriä, koska ne voi toimittaa vaivattomasti joko kiinteistöillä olevaan erilliskeräykseen tai ekopisteeseen. On huomattava, että vaarallisia jätteitä ei saa missään tapauksessa laittaa sekajäteastiaan. Sekajäteastiaan kuulumattomat jätteet on listattu tarkemmin jätehuoltomääräysten 23 §:ssä.

15 § Asumisessa syntyvien kierrätettävien jätteiden kiinteistökohtaiset erilliskeräysvelvoitteet

Asumisessa syntyvien kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteiden pohjana on jäteasetuksessa säädetty velvoitetasot. Asetuksen mukaan biojäte, kartonki-, muovi- ja lasipakkaukset sekä metalli on erilliskerätävä omiin kiinteistökohtaisiin jäteastioihin taajamissa vähintään viiden asuinhuoneiston kiinteistöillä. Lisäksi asetuksen mukaan biojätteen erilliskeräys on laajennettava koskemaan kaikkia asuinkiinteistöjä yli 10 000 asukkaan taajamissa.

Jätehuoltomääräyksissä on jonkin verran poikettu jäteasetuksen mukaisista velvoitteista, osin laajempaan suuntaan ja osin suppeampaan suuntaan. Laajennuksia on tehty jätehuollon etusijajärjestyksen edistämiseksi siltä osin kuin on katsottu perustelluksi keräyksen ympäristövaikutusten kannalta. Suppeampaan suuntaan poikkeaminen on tehty jätelain 15 §:n 2 momentin mukaisesti sillä perusteella, ettei asetuksen mukaisen erilliskeräyksen ole katsottu johtavan parhaaseen mahdolliseen kokonaistulokseen, kun otetaan huomioon jätehuollon kokonaisvaikutukset ympäristöön. Arvio perustuu kierrätettävien jätteiden

erilliskeräyksen laajentamisesta tehtyyn ilmasto- ja kustannusvaikutusten selvitykseen (LCA). Poikkeamispe-
rusteen olemassaoloa arvioidaan viimeistään viiden vuoden kuluttua uudelleen.

Jätehuoltomääräysten mukaan biojäte on erilliskerättävä kaikissa jätehuoltoviranomaisen määrittelemissä
taajamissa sellaisilta kiinteistöiltä, joissa on vähintään viisi asuinhuoneistoa. Tätä laajempi jokaista vaki-
tuista asuinkiinteistöä koskeva biojätteen erilliskeräysvelvoite on asetettu jäteasetuksen 17 §:n mukaisesti
suurimpiin, yli 10 000 asukkaan taajamiin eli Kuopion keskeiselle kaupunkialueelle, Siilinjärven keskustaaja-
maan ja Pieksämäen keskeiselle kaupunkialueelle. Tämän lisäksi kaikkia vakituksia asuinkiinteistöjä koskeva
biojätteen erilliskeräysvelvoite on laajennettu Kuopion ja Siilinjärven keskustaajamien välillä keskeisesti si-
jaitsevaan, tiheästi rakennettuun yli 5 000 asukkaan Toivala-Vuorela taajamaan. Tässä taajamassa biojäte
saadaan kerättyä tehokkaasti kaikilta kiinteistöiltä vastaavasti kuin toimialueen suurimmissa taajamissa.
Bijätteen laaja erilliskeräysvelvoite tulee voimaan jätehuoltomääräysten 49 §:n mukaisesti 30.9.2024.

Bijätteen erilliskeräyksen vaihtoehtona on kompostointi. Mikäli kiinteistöllä kompostoidaan biojätteet, on
kompostoinnissa noudettava jätehuoltomääräysten 17 §:ää. Jotta kompostointi voisi korvata kokonaan bio-
jätteen erilliskeräyksen sellaisilla kiinteistöillä, joita keräysvelvoite koskee, on kompostoinnista huolehdit-
tava ympärivuotisesti. Jos biojäte esimerkiksi kompostoidaan kiinteistöllä vain kesäaikaan, on biojätteen
erilliskeräys järjestettävä talviajalle. Jos omatotalolle tai paritalolle, jota koskee biojätteen erilliskeräysvel-
voite, ei järjestetä kiinteistökohtaista keräystä tai kompostointia, mutta biojätteen keräys on järjestetty taa-
jamassa aluekeräyspisteelle, on biojäte toimitettava ko. aluekeräyspisteeseen.

Pakkausjätteet ja muu samaa materiaalia olevan jäte eli kartonki-, muovi- ja lasipakkaukset sekä metalli on
erilliskerättävä jäteasetuksen 18 ja 19 §:n ja näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti kaikilta vähintään vii-
den asuinhuoneiston kiinteistöiltä taajamissa. Tältä osin jäteasetuksen ja jätehuoltomääräysten sääntely on
yhtenevä. Jätehuoltomääräysten 49 §:n siirtymäsäännöksen mukaisesti nämä erilliskeräysvelvoitteet tule-
vat voimaan 1.7.2023 niillä kiinteistöillä, joita keräysvelvoitteet eivät ole vielä aiemmin koskeneet.

Bijätteen ja pakkausjätteiden erilliskeräysvelvoitteet koskevat sekä vakituisesti asuttuja kiinteistöjä että
sellaisia vapaa-ajan kiinteistöjä, joilla on vähintään viisi lomahuoneistoa tai vapaa-ajan asuinrakennusta.
Sen sijaan yksittäisiä vapaa-ajan asuinrakennuksia keräysvelvoitteet eivät koske, vaikka ne sijaitsisivat taaja-
marajausten sisällä. Perusteena tähän rajaukseen on kierrätettävien jätteiden erilliskeräyksen ilmasto- ja
kustannusvaikutuksista laadittu arviointi (LCA).

Yksikkö, johon erilliskeräyksen velvoitteet kohdistuvat, on kiinteistö. Kiinteistön käsitettä tulkitaan jäte-
asetuksen 17 §:n perustelujan mukaisesti jätteen keräyksen järjestämisen näkökulmasta. Tällöin kiinteis-
töllä sijaitsevaksi katsottavien huoneistojen lukumäärä ei ole jokaisessa tilanteessa yhteneväinen esimer-
kiksi kiinteistörekisteriin merkittyjen kiinteistöyksikköä koskevien tietojen kanssa, vaan merkitystä voidaan
antaa myös kiinteistön ja sillä sijaitsevien rakennusten omistus- ja hallintasuhteille sekä jätelistettä käytän-
nössä käyttävien asuinhuoneistojen lukumäärälle. Olennaista on, että kiinteistö muodostaa jätehuollon jär-
jestämisen kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Käytännössä samalla tontilla voi esimerkiksi olla
viisi omakotitaloa tai paritaloa, mutta ilman asunto-osakeyhtiömuotoa. Jos kullakin talolla on oma jätelistet-
teensä, rinnastuu tilanne omalla tontilla sijaitseviin yksittäisiin omakotitaloihin tai paritaloihin, eivätkä vä-
hintään viidelle asuinhuoneistolle säädetyt erilliskeräysvelvoitteet koske tontilla sijaitsevia taloja. Toisaalta
erilliskeräysvelvoite koskee niitä asunto-osakeyhtiöitä, joissa samaa jätelistettä käyttää vähintään viisi
asuinhuoneistoa, riippumatta siitä, muodostuuko asunto-osakeyhtiö erillispientaloista tai esimerkiksi rivitalo-
loista. Säännöksen mukaisen huoneistorajan laskennassa ei ole merkitystä sillä, kuinka monen tontin alu-
eelle asunto-osakeyhtiöön kuuluvat rakennukset sijoittuvat.

Kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteet koskevat taajamia. Jäteasetuksessa taajamalla tarkoitetaan rakennusryhmää, jossa on vähintään 200 asukasta ja jossa rakennusten välinen etäisyys on yleensä enintään 200 metriä. Näissä jätehuoltomääräyksissä taajamarajauksen pohjana on käytetty tätä virallista taajama-aineistoa (lähteenä Suomen ympäristökeskuksen yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä YKR). Lisäksi rajauksissa on otettu huomioon alueiden asemakaavoitus sekä tieverkosto. Taajamat onkin rajattu osin poiketen YKR-taajamarajauksesta niin, että niihin on sisällytetty tiheimmin rakennetut, pääosin asemakaavoitetut alueet ja muut hyvin tiheästi rakennetut alueet, jolla on pääosin kuntien ylläpitämä katuverkosto. Myös tiivis loma-asutus on otettu huomioon taajamien rajauksissa. Sellaisia taajamien reuna-alueita, joilla asutus on maaseutumaisempaa ja joilla on jätteenkuljetuksen logistiikan kannalta haastavaa yksityistieverkostoa, on rajattu velvoitteiden ulkopuolelle.

Jäteasetusta suppeamman velvoitealuerajauksen perusteena on ilmasto- ja kustannusvaikutusten arviointi (LCA). Vähintään viiden huoneiston kiinteistöt sijaitsevat lähes poikkeuksetta rajatuilla taajama-alueilla eli keräysvelvoitteet tulevat koskemaan niitä. Suppeampi rajausta vaikuttaakin lähinnä omakotitalojen ja paritalojen biojätteen erilliskeräyksen laajuuteen Kuopion, Pieksämäen ja Siilinjärven keskustaajamien reuna-alueilla. Keräyksen aiheuttamien negatiivisten ympäristövaikutusten vuoksi biojätteen erilliskeräys kaikilta kiinteistöiltä ei ole perusteltua taajamien reunamilla, joilla asutus on muuta taajamaa harvempaa ja maaseutumaisempaa. Siinä missä velvoitealuetta on osin supistettu edellä mainituin perustein, sitä on osin myös laajennettu siten, että siihen on sisällytetty tiheästi rakennettua loma-asutusaluetta (Tahkon alue). Tällä alueella kierrätettävät jätteet saadaan kerättyä tehokkaasti usean lomahuoneiston kiinteistöiltä, joilla jätettä syntyy eniten.

Keräyspaperi kuuluu tuottajavastuun piiriin ja sen keräyksestä on säädetty erikseen jätelaissa. Jätelain 49 §:n mukaisesti tuottajan on järjestettävä paperin kuljetus maksutta kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanotto paikasta, jos kiinteistö sijaitsee muulla kuin pientalo- tai haja-asutusalueella. Jätelain 50 §:n mukaan kiinteistön haltijan on järjestettävä keräyspaperin keräystä varten tarvittavat tilat kiinteistölle. Velvollisuus ei kuitenkaan koske pientaloja tai muita vastaavia kiinteistöjä eikä haja-asutusalueella sijaitsevia kiinteistöjä. Käytännössä siis taajamien asunto-osaakeyhtiöt ovat paperin kiinteistöittäisen keräyksen piirissä.

Kunnallinen jäteyhtiö järjestää biojätteen, kartonkipakkausten, muovipakkausten, lasipakkausten ja metallin keräyksen ja kiinteistöittäisen kuljetuksen jätehuoltoviranomaisen rajaamalla taajama-alueilla. Nekin kiinteistöt, joita em. kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteet eivät koske, voivat liittyä Jättekukon järjestämään erilliskeräykseen vapaaehtoisesti. Taajamien lisäksi vapaaehtoisista erilliskeräyspalvelua tarjotaan taajamien välisten keskeisten tieyhteyksien varrella eli jätehuoltoviranomaisen määrittelemällä kierrätettävien jätteiden kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen alueella.

Kiinteistöittäisen kuljetuksen alueella biojätteen, kartonkipakkausten, muovipakkausten, lasipakkausten ja metallin keräyspalvelu tilataan aina kunnalliselta jäteyhtiöltä. Keräystä ei voi ottaa miltään muulta taholta. Haja-asutusalueen sellaisille kiinteistöille, jotka eivät sijaitse kierrätettävien jätteiden kiinteistöittäisellä kuljetusalueella, kiinteistöittäistä keräystä ja kuljetusta ei tarjota, koska keräys on logistisesti ja taloudellisesti järkevää sekä ympäristövaikutuksiltaan perusteltua vain riittävän tiheästi asutuilla alueilla eli taajamissa sekä muualla keräysreittien varrella. Näillä kiinteistöillä biojäte on suositeltavaa kompostoida ja muut kierrätettävät jätteet toimitetaan ekopisteisiin.

Taajamien ulkopuolella kiinteistöjen on mahdollista liittyä kierrätettävien jätteiden keräykseen sijoittamalla jäteastiat korkeintaan 10 metrin päähän kiinteistöittäisen kuljetusalueen tiestä (tai hieman tätä pidemmälle, mikäli jäteautolle on järjestetty kääntöpaikka ja jäteastiat saadaan tältä paikalta tyhjennettyä turvallisimmin ja toimivimmin). Kiinteistöittäiseltä kuljetusalueelta voidaan kuitenkin poiketa sellaisiin keräyspaikkoi-

hin, joissa kerättävän jätteen määrä on huomattava ja poikkeama kuljetusalueesta on kohtuullinen jätemäärään nähden. Näin esimerkiksi haja-asutusalueiden asunto-osakeyhtiöt ja kimpat voivat saada kierrätettäviä jätteitä erilliskeräykseen. Poikkeamisen lähtökohtana pidetään sitä, että viiden asuinhuoneiston kierrätettäviä jätteitä voidaan poiketa tyhjentämään 500 metrin matka. Tällä periaatteella 10 huoneiston jätteitä voidaan poiketa tyhjentämään kilometrin matka ja 20 huoneiston jätteitä kaksi kilometriä. Jotta poikkeamiset eivät vaikeuta tehokkaiden jätteenkuljetusreittien suunnittelua ja toteuttamista, kahta kilometriä pidempiä poikkeamia ei tehdä.

16 § Muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piirissä olevilla kiinteistöillä syntyvien kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteet

Määräyksissä on asetettu jäteasetuksen kanssa yhteneväiset erilliskeräysvelvoitteet myös muille kuin asuin-kiinteistöille. Jätehuoltomääräysten mukaiset erilliskeräysvelvoitteet koskevat kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piirissä olevia kiinteistöjä, kuten kuntien virastoja, kouluja ja päiväkoteja. Velvoitteita sovelletaan myös asuntoloihin ja muuhun vastaavaan asumiseen sellaisissa tilanteissa, joissa asuinhuoneistojen määrä alittaa 15 §:ssä asetetun lukumäärän, mutta asukkaita on niin paljon, että jätteitä kuitenkin syntyy 16 §:ssä säädettyjä määriä.

Erilliskeräysvelvoitteet on asetettu em. kiinteistöille kertymän mukaisesti (kg /viikko). Biojätteelle keräys on oltava aina, kun kiinteistöllä on ruoan valmistusta, ruokala tai ravintola taikka biojätettä syntyy muutoin merkittäviä määriä eli vähintään 10 kg viikossa. Tämä tarkoittaa noin 50 litraa biojätettä viikossa. Biojätettä koskien on otettava huomioon erilliskeräysvelvoitteiden lisäksi jätelain ja jäteasetuksen mukaiset elintarvikkejätteen ehkäisy- ja kirjanpitovelvoitteet. Elintarvikealan toimijoiden eli esimerkiksi ravitsemuspalvelujen on jäteasetuksen 29 §:n mukaan luovutettava käyttämättä jääneet elintarvikkeet uudelleenjakeluun ensisijaisesti ihmisravinnoksi, jos se voidaan tehdä elintarviketurvallisuutta vaarantamatta ja kohtuullisin kustannuksin. Kun biojätettä syntyy, on toimijoiden pidettävä kirjaa elintarvikkejätteen määrästä ja käsittelystä jätelain 118 a §:n ja jäteasetuksen 34 §:n mukaisesti.

Biojätteen lisäksi erilliskeräysvelvoitteet on asetettu lasipakkauksille ja metallille sekä muovi- ja kartonkipakkauksille. Lasipakkauksille ja metallille keräys on oltava järjestettynä, jos niitä syntyy vähintään 2 kg viikossa. Tämä tarkoittaa noin 5-10 litraa. Muovi- ja kartonkipakkauksille erilliskeräysvelvoitteen rajana on vähintään 5 kg:n kertymä viikossa. Tämä tarkoittaa noin parin sadan litran kertymää (tilavuuspainoon vaikuttaa paljon se, miten tiiviisti muovi- ja kartonkipakkausjätteet ovat jäteastiassa).

Kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteet ovat voimassa jätehuoltoviranomaisen määrittelemissä taajamissa ja lisäksi sellaisilla asema- tai yleiskaavoitetuilla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueilla, jotka sijaitsevat kierrätettävien jätteiden kuljetusalueella. Näin erilliskeräys on logistisesti ja ympäristön kannalta järkevää.

Samoin kuin asuin-kiinteistöt, myös muut kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat kiinteistöt voivat ottaa taajamissa ja muualla kierrätettävien jätteiden kuljetusalueella vapaaehtoisena erilliskeräyksen. Kiinteistöittäiseltä kuljetusalueelta voidaan poiketa sellaisiin keräyspaikkoihin, joissa kerättävän jätteen määrä on huomattava ja poikkeama kuljetusalueesta on kohtuullinen jätemäärään nähden. Poikkeamisen lähtökohtana pidetään sitä, että asetettujen velvoiterajojen mukaisia jätemääriä voidaan poiketa tyhjentämään 500 metrin matka. Jos jätteitä syntyy tätä enemmän, poikkeamismatkaa voidaan pidentää vastavasti. Poikkeamismatka voi olla kuitenkin korkeintaan kaksi kilometriä, jotta poikkeamiset eivät vaikeuta tehokkaiden jätteenkuljetusreittien suunnittelua ja toteuttamista.

Vaikka jätehuoltomääräysten mukaiset erilliskeräysvelvoitteet eivät koske elinkeinonharjoittajia ja muita kunnan jätehuollon järjestämismääräysten mukaisia toimijoita, on huomattava, että jäteasetuksessa säädetään niille täysin vastaavat erilliskeräysvelvoitteet. Kaikkien jätteen tuottajien on noudatettava jäteasetuksen mukaisia velvoitteita.

Luku 4. Omatoiminen käsittely ja hyödyntäminen

17 § Kompostointi

Biohajoavat elintarvike- ja puutarhajätteet on suositeltavaa kompostoida kiinteistöllä, jos kiinteistö ei ole biojätteen erilliskeräyksen piirissä. Kompostoinnilla biojätteet saadaan hyödynnettyä kiinteistöllä. Jätehuoltomääräyksissä mahdollistetaan biojätteen kompostointi, kun se tehdään säännöksen mukaisesti siten, ettei haittoja aiheudu. Kompostointiin ei kiinteistöillä velvoiteta, sillä väärin hoidettuna kompostoinnista voi olla enemmän haittaa kuin hyötyä. Kompostiin saa laittaa vain maatuvaan jätettä, koska vain tällainen jäte voidaan kompostoida käsitellä haitattomaksi. Kompostoriin ei saa kuitenkaan laittaa vieraslajeiksi luokiteltuja kasveja tai niiden osia, jotteivat ne pääse leviämään kompostimullan mukana. Vieraslajeiksi luokitellut kasvit ovat sellaisia kasveja, joiden siirtymistä luontaisen levinneisyysalueen ulkopuolelle ihmisen on tahattomasti tai tarkoituksella edesauttanut. Vieraslajit on lueteltu kansallisessa vieraslajiluettelossa (www.vieraslajit.fi). Vieraslajit voi hävittää sekajätteen mukana tai toimittaa lajitteluasemalle.

Biojätteen kompostointia varten on määräyksen mukaan oltava suljettu kompostori eli siinä on oltava pohjalevy tai -verkko sekä kansi. Pohjalevy tai -verkko estää haittaeläinten, kuten jyrsijöiden, pääsyn kompostoriin. Kansi ehkäisee mahdollisia kompostoinnin hajuhaittoja, suojaa kompostoria haittaeläimiltä ja estää sadevesien hallitsemattoman pääsyn kompostoriin. Kompostorin tulee olla ilmastoitu, mutta ilmastointiaukkojen koon ei tule olla yli 7 mm, jotta kompostoriin ei pääse haittaeläimiä. Ympäri vuoden käytettävän kompostorin on suositeltavaa olla lämpöeristetty, mutta tätä ei vaadita, jos kompostori täyttää muutoin edellä esitellyt vaatimukset. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon, että kompostorin tilavuuden tulee olla riittävä kaikille kiinteistöllä syntyville biojätteille huomioiden talviaikaan tapahtuva hidastuminen tai pysähtyminen kompostoitumisessa. Elintarvikejätteen kompostointi ei ole kompostorille asetettujen vaatimusten vuoksi sallittua esimerkiksi aumassa, kompostointikehikossa tai avolantalassa.

Jätehuoltomääräysten mukaisesti kompostorin tulee olla tarkoitukseen sopiva. Tämä tarkoittaa muun ohella sitä, että kompostorin tulee olla valmistettu sellaisista aineista, joista ei ole haittaa ympäristölle. Kiinteistöillä on edelleen käytössä kylmälaitteista tehtyjä kompostoreita, jotka eivät ole jätehuoltomääräysten mukaisia. Alkuperäisestä käytöstä poistetut sähkö- ja elektroniikkalaitteet määritellään sähkö- ja elektroniikkaromuksi (kts. valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta 519/2014). Sähkö- ja elektroniikkaromua pidetään lähtökohtaisesti vaarallisena jätteenä. Vanhojen kylmälaitteiden kylmä- eli jäähdytysaineena on niiden rakenteissa käytetty CFC-yhdisteitä (freoneja), jotka ovat otsonikerrokselle vaarallisia. CFC-yhdisteet korvanneet jäähdytysaineet eivät nekään ole ympäristölle vaarattomia. Kylmälaitteesta tehdyn kompostorin rakenteisiin sisältyy ympäristölle vaarallisia ja haitallisia aineita. Vaikka kylmäaineita olisi otettu talteen, niitä on myös eristeissä, joista ne voivat päästä ympäristöön. Kylmälaitteista tehdyt kompostorit voivat näin ollen aiheuttaa ympäristöhaittoja.

Jotta kyseessä olisi asianmukainen kompostointi, elintarvikejätteen tulee olla selvästi maaton ennen kuin se poistetaan kompostorista. Mikäli käytössä on sisäkompostori, jossa kompostointiaika on lyhyt, eivät elintarvikejätteet tavallisesti ehdi maatu riittävästi tässä kompostorissa, vaan tyyppillisesti tarvitaan vielä toinen suljettu kompostori kompostimassan jälkikompostointia varten. Viime vuosina yleistynyt Bokashi-menetelmä ei sekään ole yksin riittävä biojätteen käsittelyyn. Bokashi-menetelmässä eloperäinen jäte

laitetaan tarkoitukseen suunniteltuun ämpäriin fermentoitumaan eli käymään hapettomassa tilassa. Tämän jälkeen Bokashista poistettu eloperäinen aines on vielä jälkikompostoitava asianmukaisessa kompostorissa ennen kuin sen voi hyödyntää omassa puutarhassa.

Kompostoria on tyhjennettävä ennen sen täyttymistä, joka tapauksessa vähintään vuoden välein, niin että kiinteistöllä syntyvä biojäte mahtuu aina kompostoriin. Kompostoitunut massa on hyödynnettävä omatoimisesti, jotta kyseessä on aidosti biojätteen materiaalihyötykäyttö.

Kompostori voi olla myös kahden tai useamman (korkeintaan viiden) naapurikiinteistön tai muun lähikiinteistön yhteinen. Yhteinen kompostori voi toimia erityisesti pienillä talouksilla paremmin kuin oma kompostori. Kompostorissa on kuitenkin oltava riittävästi tilavuutta yhtä taloutta kohti. 1–5 henkilölle riittää tyyppillisesti 100–250 litran kompostori, ja 6–10 henkilölle riittää tavallisesti 250–400 litran kompostori. Riittävä tilavuus on otettava huomioon myös silloin, jos biojätteet kompostoidaan taloyhtiössä erilliskeräyksen sijaan. Jos kompostori on usean kiinteistön yhteinen, on huolehdittava siitä, että kompostori on sijoitettu paikkaan, jossa se on tosiasiaa aina käyttäjien saavutettavissa.

Jäteasetuksen 43 §:n mukaan jätteen haltijan on annettava biojätteen omatoimisesta käsittelystä tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle. Jätehuoltomääräysten mukaan tämä ilmoitus tehdään jätehuoltoviranomaisen ylläpitämää rekisteriä varten kunnalliselle jäteyhtiölle, joka hoitaa tietoa-aineiston käsittelyn ja rekisteriin merkitsemisen. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti tai sähköisellä lomakkeella. Ilmoitus on annettava asetuksen mukaisesti vähintään kahden kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta ja samoin toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava vähintään kahden kuukauden kuluessa. Tietoja on päivitettävä jätehuoltoviranomaiselle vähintään viiden vuoden välein, vaikka muutoksia ei olisi tullut. Tietoja päivitettäessä riittää myös suullinen ilmoitus. Jos uutta ilmoitusta kompostoinnista ei tehdä, kompostointitieto poistetaan rekisteristä.

Kompostointi-ilmoituksen on sisällettävä tiedot mm. kompostorin rakenteesta, sijainnista ja käytöstä, jotta voidaan varmistua siitä, että kompostointi on järjestetty kiinteistöllä määräysten mukaisesti. Tarpeen mukaan ilmoituksen tekijää voidaan ohjeistaa korjausten tekemiseen. Ilmoituksen perusteella tieto kompostoinnista viedään rekisteriin ja se on käytettävissä sekä valvontaa, neuvontaa että raportointia varten. Kompostointitiedot otetaan huomioon mm. valtakunnallisessa yhdyskuntajätteen kierrätysasteen laskennassa. Lisäksi kompostointi-ilmoituksen mukainen kompostointi on mahdollista ottaa huomioon asuinkiinteistöjen perusmaksun suuruudessa, jos perusmaksujen porrastus on jätetaksassa käytössä.

Jätehuoltomääräyksissä on asetettu erityisiä velvoitteita kuivakäymäläjätteen, lemmikkieläinten ulosteiden ja laitepuhdistamolietteiden kompostointiin, sillä niitä kompostoitaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota hygieniaan ja hajuhaittojen torjumiseen. Kompostointi on tämän vuoksi sallittua vain tarkoitukseen sopivassa ja hyvin ilmastoidussa kompostorissa, joka on suojattu haittaeläinten pääsylvä ja jonka valumavesien pääsy maahan on estetty.

Puutarhajätettä saa kompostoida kompostorissa, kompostointikehikossa tai aumassa, sillä se on ominaisuuksiltaan sellaista, ettei haittoja helposti aiheudu. Kompostoinnin pitää kuitenkin olla hallittua ja puutarhajätteen kompostiakin pitää hoitaa, sillä pelkkä puutarhajätteen läjittäminen ei ole kompostoimista. Myöskään puutarhajätteen kompostoriin ei saa laittaa vieraslajeja tai niiden osia siten, että ne voivat päästä leviämään ympäristöön. Puutarhajätettä ei saa kuljettaa puistoihin tai muille yleisille tai yksityisille alueille, jossa se aiheuttaa ympäristön rumentumista ja yleisen viihtyvyyden vähentymistä. Jos puutarhajätettä ei kompostoida omalla kiinteistöllä, se on kuljetettava kunnan tai kunnallisen jäteyhtiön järjestämään vastaanottoaikkaan määräysten 13 §:n mukaisesti.

Kompostorin sijoittamisessa on huomioitava se, ettei siitä saa aiheutua ympäristöhaittaa tai haittaa naapureille. Muun kuin pelkän puutarhajätteen kompostorin on oltava riittävän suojaetäisyyden päässä talousvesikaivosta ja vesialueesta, jottei veden pilaantumista pääse tapahtumaan. Määräyksissä on asetettu kompostorille lisäksi 27 §:ssä säädettyjä jätteenkeräyspaikkojen suojaetäisyyksiä vastaavat etäisyydet asuinrakennuksiin, jottei kompostoinnista aiheudu haittoja esimerkiksi naapureille. Kompostori voidaan kuitenkin aina sijoittaa rakennuslupakuviin merkittyyn jätehuollolle varattuun tilaan, johon myös jäteastiat on sijoitettu.

Biojätettä voidaan mahdollisesti kompostoida uudenaikaisissa keräysvälineissä, jotka ovat kompostoinnin lisäksi suunniteltu koneelliseen tyhjennykseen kiinteistöittäisessä biojätteenkuljetuksessa. Tällaisesta keräysvälineestä kompostoituneen massan voi tyhjentää joko itse tai vaihtoehtoisesti biojätteen voi tyhjentää jäteautolla. Jotta tällaisen kompostorin tyhjennys voidaan suorittaa turvallisesti, on kompostori sijoitettava siten, että jäteauto pääsee esteettömästi kompostorin viereen.

Jätevesiviemäriin liitettyjen jätemyllyjen käyttäminen on kielletty, koska ne voivat aiheuttaa ongelmia viemäriverkostossa. Myös ylimääräisen rasvan johtaminen jätevesiviemäriin on kielletty, sillä se voi jähmettyä viemäreihin. Nestemäistä rasvaa ei voi laittaa myöskään biojätteen erilliskeräykseen tai sekajäteastiaan, vaan se on ensin kovetettava tai esimerkiksi imeytettävä paperiin. Pienet määrät ylimääräistä rasvaa voi kompostoida.

18 § Jätteen polttaminen

Jätteiden hävittäminen polttamalla on jätehuoltomääräyksissä pääsääntöisesti kielletty. Kiinteistön tulisijoissa voidaan polttaa risuja ja oksia sekä puhdasta, kuivaa, kyllästämätöntä ja maalaamatonta käytöstä poistettua puutavaraa eli puhdasta jätetuuta. Tällaista materiaalia voidaan polttaa ilman haittojen aiheutumista. Sen sijaan käsitellyn puun, kuten paine- ja pintakäsitellyn puun, lastulevyn ja muovipinnoitettujen puulevyjen poltto on vähäisessäkin määrin kiellettyä.

Paperia, pahvia ja kartonkia voidaan kiinteistöjen tulisijoissa polttaa vähäisiä määriä vain sytykkeenä. Tällöinkin on huomattava, ettei polteta aikakauslehtiä tai sellaisia kartonkipakkauksia, joissa on myös metalli- tai muovikalvot (esim. maito- ja mehupurkit). Muutoin kuin sytykkeenä jätettä ei saa polttaa lainkaan. Muovijätteiden poltto on kokonaan kielletty. Kun jätteitä poltetaan pienikiinteistöjen tulisijoissa, palamisolosuhteet eivät ole sellaisia, mitä hallitulta yhdyskuntajätteiden poltolta voidaan edellyttää. Savukaasujen mukana ympäristöön joutuu nopea ja hajua sekä terveydelle haitallisia yhdisteitä, joista saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista ja viihtyisyshaittoja.

Jätteiden avopoltto on kiellettyä. Avopoltolla tarkoitetaan myös jätteiden polttamista tynnyrissä tai vastaavassa astiassa. Avopolttona voidaan polttaa ainoastaan kuivia olkia, risuja, oksia, kantoja ja puhdasta puuta taajaman ulkopuolella, mutta tällöinkin on huomioitava, ettei toiminnalla saa aiheuttaa haittaa ympäristölle tai naapureille. Taajamissa, joissa asuu ja oleskelee paljon ihmisiä, ei edes tällaisten pihanhoitotöissä syntyvien jätteiden polttaminen ole sallittua. Palamisolosuhteet ovat lähes poikkeuksetta sellaiset, että haittoja esiintyy. Puutarhajätteiden vastaanotto on kunnissa järjestetty, joten ne voidaan käsitellä asianmukaisesti ja kohtuullisin kustannuksin muutenkin kuin polttamalla. Suuri osa puutarhajätteistä voidaan myös käsitellä kiinteistökohtaisesti kompostoimalla tai hakettamalla oksat ja risut katteeksi.

19 § Jätteen hautaaminen

Jätteiden sijoittaminen maahan tai upottaminen vesistöön on hallitsematonta jätteiden käsittelyä, joka on jätelain nojalla kiellettyä. Tästä voi myös aiheutua ympäristön pilaantumista. Tämän vuoksi jätteiden hautaaminen maahan tai vesistöön upottaminen, myös jälle vieminen, on määräyksessä erityisesti kielletty.

On huomattava, että kuolleiden lemmikkieläinten hautaaminen on sallittua koko maassa. Kuolleet lemmikkieläimet hävitetään ensisijaisesti hautaamalla tai tuhkaamalla. Kuolleita tuotantoeläimiä koskee oma sääntelynsä, josta tietoa saa Ruokavirastolta.

20 § Jätteen hyödyntäminen omassa maanrakentamisessa

Säännöksessä on mahdollistettu tietyin edellytyksin omassa asumisessa syntyvän puhtaan tiili- ja betonimurskeen pienimuotoinen ja kertaluontoiseksi luokiteltava käyttö omassa maanrakentamisessa. Toiminta on mahdollista vain pohjavesialueen ulkopuolella, jottei ympäristöhaittoja aiheudu. Edellytyksenä on, että tiili- ja betonimurskeen käyttö korvaa vastaavaan tarkoitukseen sopivien maa-ainesten käyttöä ja säästää näin luonnonvaroja. Muutoin kyseessä on kielletty jätteen hautaaminen maahan.

Hyödyntämisestä on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Hyödyntäminen on mahdollista vain, kun asiasta ilmoitetaan riittävän aikaisin. Ympäristönsuojeluviranomainen voi tarvittaessa kieltää toimenpiteen tai asettaa sille ehtoja. Tällä varmistetaan toiminnan asianmukaisuus.

Muu kuin säännöksessä tarkoitettu omassa asumisessa syntyvän tiili- ja betonimurskeen hyödyntäminen omassa maanrakentamisessa ei ole jätehuoltomääräysten nojalla sallittua. Muu hyödyntäminen voi olla mahdollista kunnallisten ympäristönsuojelumääräysten mukaisin edellytyksin ja menettelyin. Kun kyse on laitospäinen tai ammattimainen hyödyntäminen, noudatetaan valtioneuvoston asetusta eräiden jätteiden hyödyntämisestä maanrakentamisessa (ns. MARA-asetus, 843/2017).

Luku 5. Jäteasiat

21 § Jäteastiatyypit

Määräyksissä edellytetään, että kiinteistön haltijalla tulee olla käytössään kiinteistöllä riittävä määrä jäteastioita määräysten mukaista jätteiden keräämistä varten. Tällä varmistetaan, että kiinteistöllä on syntyvään jätemäärään ja -laatuun nähden asianmukaiset keräysvälineet.

Määräyksen mukaan jäteastian on oltava sellainen, että se soveltuu kerättävälle jätelajille, jotta jätteet saadaan kuormattua toimivasti jäteautoon. Jäteastian koon on vastattava kiinteistöllä syntyvää jätemäärää ja astian on oltava aina suljettavissa tyhjennysväli huomioon ottaen. Jos näin ei ole, jätteet voivat levitä ympäristöön aiheuttaen roskaantumista. Kiinteistön jäteastian tilavuus onkin valittava siten, että jätemäärän vaihdelllessakin jätteet mahtuvat aina jäteastiaan. Lisäksi erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että erilliskerättäviä kierrätettäviä jätteitä varten varataan riittävästi astiatilavuutta. Näin kierrätettäviä jätteitä ei ohjaudu ylitäytön vuoksi sekajätteeseen. Tyypillisesti esimerkiksi biojätteen keräykseen riittää yksi 240 litran jäteastia korkeintaan 25 asuinhuoneiston kiinteistölle, kun astia tyhjenetään viikoittain.

Suurimmaksi osaksi kiinteistöillä käytetään käsin siirrettäviä, pyörällisiä ja kannellisia enintään 660 litran jäteastioita. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jäteastioiden hankinta ja jäteastioiden uusiminen kuuluu alueella kunnalliselle jätteyhtiölle, ei kiinteistön haltijalle. Keskitetyllä hankinnalla on pyritty

parantamaan asiakkaille tarjottavaa palvelua. Lisäksi yhtenäinen astiakalusto kohentaa jätehuollon yleistä ilmettä, alentaa keräyskustannuksia, parantaa kuljettajien työturvallisuutta ja tehostaa jätteiden keräystä. Jäteyhtiö voi tarjota asiakkailleen yhden jätelajin keräämiseen tarkoitettujen jäteastioiden lisäksi uudenlaisia, monelle jätelajille tarkoitettuja monilokeroastioita, jos ne soveltuvat jäteyhtiön kilpailuttamiin jätteenkuljetuksiin.

Jäteastioita uusitaan vähitellen, kun niiden kunto sitä edellyttää. Jätekuukko arvioi aina jäteastioiden uusimisen tarpeen, koska sillä on paras asiantuntemus siitä, minkä kuntoiset astiat soveltuvat toimivaan ja turvalliseen jätteiden kuormaukseen.

Kiinteistöillä on edelleen kiinteistön haltijan itse hankkimia käsin siirrettäviä jäteastioita, joita kiinteistön haltija ei halua vaihtaa tai joita ei ole vielä tarvetta vaihtaa jäteyhtiön tarjoamaan jäteastiaan. Jotta voidaan varmistaa jätteen koneellisen kuormaamisen turvallisuus ja sujuvuus, on näidenkin astioiden oltava voimassa olevan jäteastiastandardin mukaisia. Tällä hetkellä koneellisesti kuormattaville jäteastioille on noudatettava standardia SFS-EN 840-1:2020, SFS-EN 840-2:2020, SFS-EN 840-3:2020 tai SFS-EN 840-4:2020.

Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa voidaan käyttää käsin siirrettävien jäteastioiden sijaan maahan upotettavia syväkeräyssäiliöitä, mikäli ne sopivat keräyslogistiikkaan. Jos syväkeräyssäiliöt aiotaan sijoittaa pohjavesialueelle, on asiasta oltava etukäteen yhteydessä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen ja varmistettava sijoituspaikan toimivuus.

Poikkeuksellisten jäte-esineiden ja suurten jätemäärien keräykseen voidaan käyttää myös muita jäteastioita kuin käsin siirrettäviä enintään 660 litra astioita ja syväkeräyssäiliöitä. Tällaiseen tarpeeseen voidaan käyttää esimerkiksi puristimia. Sopivuus keräyslogistiikkaan on varmistettava kunnalliselta jäteyhtiöltä, jotta varmistetaan, että jäteastian tyhjennykset saadaan hoidettua ongelmitta.

Määräyksissä on kielletty kokonaan vajjerikuormattavien vaihtolavojen tai pikakonttien käyttö silloin, kun kyseessä on kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvan jätteen keräys. Nämä jäteastiat ovat kuormattaessa riski kuljettajien työturvallisuudelle, minkä vuoksi ne on korvattava muilla, toimivilla ja turvallilla jäteastioilla. Rullakoiden käyttö on sallittua vain tilanteissa, joissa rullakkoon kerätään ainoastaan isokokoisia pahvipakkauksia litistettyinä. Jos rullakoihin kerättäisiin myös muita jätteitä, kuten kartonkipakkauksia, jätteiden kuormaaminen jäteautoon olisi hankalaa ja jätteet leviäisivät helposti ympäristöön.

Kiinteistön haltijat vastaavat muiden kuin käsin siirrettävien jäteastioiden, kuten syväkeräyssäiliöiden ja puristimien, hankinnasta ja ylläpidosta. Lisäksi ne elinkeinotoiminnan ja muut vastaavat kiinteistöt, joiden jätehuollosta kunnallinen jäteyhtiö huolehtii kunnan toissijaisen vastuun perusteella, hankkivat kaikki jäteastiat itse.

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kunnallinen jäteyhtiö voi hyväksyä muunlaistenkin jäteastioiden käytön kuin määräyksissä on edellytetty. Näin huomioidaan eri kiinteistöjen erilaiset tarpeet erilaisille jäteastioille. Lisäksi näin voidaan edistää uusien innovaatioiden käyttöön ottamista. Edellytyksenä on aina se, ettei määräyksistä poikkeavista jäteastioista aiheudu vaaraa tai haittaa ympäristölle, eivätkä ne vaaranna työturvallisuutta.

22 § Jäteastian merkitseminen

Jäteastiat on määräyksen mukaan merkittävä kyseistä jätelajia osoittavalla merkinnällä, jotta sekä tyhjentäjälle että käyttäjälle on selvää, mitä jätettä kukin astia sisältää. Lisäksi tyhjennyksistä vastaavan

yhteystiedot on löydyttävä jäteastioista tai niiden välittömästä läheisyydestä, jotta ongelmatilanteissa yhteystiedot ovat asiakkaille helposti nähtävissä. Jäteasetuksen mukaisesti myös jätehuoltomääräyksissä edellytetään, että jäteastiassa tai sen välittömässä läheisyydessä on riittävät jätteen lajitteluohjeet, jotka ohjaavat jäteastioiden käyttäjiä.

Jäteastia, joka ei sijaitse kiinteistön välittömässä läheisyydessä, on yksilöitävä kiinteistön tai kimpan osoitteella. Samoin on yksilöitävä jäteastia, joka sijaitsee keräyspaikassa, jossa on useamman jätteen haltijan jäteastioita. Kiinteistökohtaisen jäteastian osalta merkitsemisvastuu on jäteastiaa käyttävällä jätteen haltijalla, kimpoissa yhteyshenkilöllä. Jäteastian yksilöinti varmistaa, että jätteenkuljettaja tyhjentää oikean jäteastian esimerkiksi sellaisissa paikoissa, joissa eri jätteen haltijoiden jäteastiat voivat muutoin sekoittua. Myös mahdollisiin ongelmiin voidaan puuttua tehokkaasti, kun jäteastiat on yksilöity.

23 § Jäteastioiden täyttäminen

Jäteastioiden täyttämistä koskevalla määräyksellä ohjataan sitä, että jäteastioihin laitetaan vain niihin kuuluvia jätteitä ja astiat täytetään oikein. Jäteastioille ja irtojätösäkeille tai muille jäte-esineille on annettu myös enimmäispainorajat. Käytännössä painorajat edellyttävät, että painavien jätelajien, kuten biojätteen ja lasin, keräykseen käytetään pieniä jäteastioita (korkeintaan 240 litraa). Säännöksellä varmistetaan, ettei kuljettajan työturvallisuus vaarannu ja jätteet saadaan kuormattua ilman haittojen aiheutumista.

Jätteen pitäisi aina mahtua kiinteistön jäteastioihin. Jos kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltuva jäte ei yksittäisessä poikkeustapauksessa mahdu kokonsa tai määränsä puolesta jäteastiaan, se voidaan määräyksen mukaan tilapäisesti sijoittaa jäteastian välittömään läheisyyteen, josta se kuormataan jäteauton kyytiin. Ylimääräinen jäte on pakattava niin, että jäteauton kuljettaja saa sen yksin turvallisesti ja helposti kuormattua, esimerkiksi vahvaan jätessäkkiin. Sellaisia jätteitä, joita kuljettaja ei voi yksin kuormata, kuten rikkoutuneita huonekaluja, ei voi jättää jäteastian viereen, vaan ne on kuljetettava määräysten 12 §:n mukaisesti omatoimisesti. Jos ylimääräistä jätettä on poikkeuksellisesti huomattavasti normaalia enemmän, on sen poiskuljettamisesta sovittava etukäteen. Ylimääräisen jätteen keräyksestä peritään kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa jätetaksan mukainen lisämaksu.

Määräyksessä on lueteltu ne aineet ja esineet, jotka on ennen jäteastiaan sijoittamista pakattava huolellisesti. Erityisesti sekajäte ja biojäte on tavallisesti pakattava, jottei aiheudu esimerkiksi astian likaantumista. Sellaisia jäteastiaan soveltuvia jäte-esineitä, jotka eivät likaa jäteastiaa, ei tarvitse kuitenkaan pakata. Säännöksessä on lisäksi määrätty, mitä jätteitä ei saa laittaa lainkaan yhdyskuntajätteen jäteastioihin. Luettelossa on mainittu esimerkiksi palo- ja räjähdysvaaraa aiheuttavat jätteet, vaaralliset jätteet ja nestemäiset jätteet. Ylipäätään mitään sellaista jätettä, joka voi aiheuttaa työturvallisuusriskin tyhjentäjälle tai vahingoittaa jäteastiaa tai kuljetuskalustoa taikka vaikeuttaa merkittävästi jätteen kuormausta tai purkamista, ei saa jäteastiaan laittaa. Jotkin jätteet, kuten vaaralliset jätteet, aiheuttavat haittaa tai vaaraa loppukäsitelystä. Määräyksellä pyritään varmistamaan käyttäjän, jätehuollon toteuttajan ja ympäristön kannalta turvallinen ja toimiva jätehuolto.

24 § Jäteastioiden tyhjennysvälit

Tyhjennysvälejä koskevassa määräyksessä on säädetty, miten usein kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piirissä olevat jäteastiat tulee tyhjentää. Määräys on annettu, koska säännölliset, riittävät tyhjennysvälit tukevat kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen logistiikkaa ja varmistavat, ettei jätteistä aiheudu haittoja ympäristölle tai terveydelle.

Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa biojäte on tyhjennettävä kesäaikaan viikon välein ja talviaikaan vähintään kahden viikon välein. Biojäteastian tyhjennysvälin on oltava tiheä, koska jäte voi muutoin aiheuttaa hygieenistä haittaa ja hajua. Liian pitkään jäteastiassa oleva hajoava jäte voi myös houkuttaa haittaeläimiä, kuten kärpäsiä. Määräyksissä on kuitenkin mahdollistettu vähän biojätettä tuottaville kiinteistöille tai biokimpoille (jäteastia alle 10 asuinhuoneiston käytössä) pidempi, kahden viikon tyhjennysväli kesäaikaan ja neljän viikon tyhjennysväli talviaikaan. Näin erilliskeräys ei muodostu näillä kiinteistöillä kohtuuttomaksi syntyvään jätemäärään nähden hyvin tiheän tyhjennysvälin vuoksi.

Biojätettä voidaan mahdollisesti kerätä uudenaikaisissa keräysvälineissä, jotka soveltuvat sekä kompostointiin että koneelliseen tyhjennykseen kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa. Kun biojätettä kompostoidaan asianmukaisesti, ei säännönmukaisia tyhjennyksiä tarvita. Tällöin kyseessä on lähtökohtaisesti kompostointi, jossa on noudatettava jätehuoltomääräysten 17 §:n mukaisia vaatimuksia. Kompostimassan voi poistaa keräysastian toimivasta kompostorista itse tai sille voidaan tilata tyhjennys jäteautoon. Jos kompostoitavalle biojätteelle tilataan tyhjennys, on huolehdittava siitä, että noudatetaan luvun 5 jäteastioihin liittyviä määräyksiä, kuten määräyksiä koskien astioiden painorajoista työturvallisuuden takaamiseksi.

Sekajätteen tyhjennysväli on kaksi viikkoa kesäaikaan ja neljä talviaikaan, jos sekajäte sisältää biojätettä ja voi näin ollen aiheuttaa helposti haittoja ympäristöön. Jos biojäte lajitellaan erikseen ja laitetaan biojätteen erilliskeräykseen tai kompostoidaan, voi sekajätteen tyhjennysväli olla pidempi eli neljä viikkoa ympäri vuoden. Vaikka biojäte lajiteltaisiin, voi sitä joutua vähäisiä määriä sekajäteastiaan esimerkiksi ruokapakkausten mukana. Lisäksi sekajäte sisältää tyypillisesti erilaisia hygieniatuotteita. Näiden syiden vuoksi tyhjennysvälin on oltava riittävän tiheä. Riittävällä tyhjennysväleillä varmistetaan myös se, ettei jätteitä käsitellä kiinteistöillä määräysten vastaisesti esimerkiksi polttamalla tai viedä luvattomiin paikkoihin sen vuoksi, etteivät ne mahdu kiinteistön jäteastiaan pitkän tyhjennysvälin vuoksi.

Vähän jätettä tuottaville talouksille on mahdollistettu tietyin edellytyksin normaalia pidempi kahdeksan viikon tyhjennysväli sekajäteastialle. Erityisen pitkä tyhjennysväli on mahdollinen asuinkiinteistöillä, joilla syntävä jätemäärä on vähäinen (jäte mahtuu vaivattomasti korkeintaan 240 litran jäteastiaan) ja sekajäte ei sisällä biojätettä. Sekajäteastian tyhjennysväli voi olla tällaisilla kiinteistöillä myös neljä viikkoa kesällä ja kahdeksan viikkoa talvella. On huomattava, että jäteastialle voi tulla tällöin logistisista syistä keväällä ja syksyllä tyhjennysvälin muuttuessa poikkeava tyhjennysväli.

Pidennetyillä tyhjennysväleillä pyritään kannustamaan jätteiden synnyn ehkäisyyn ja jätteiden lajitteluun. Samalla kuitenkin varmistetaan, että tyhjennysvälit ovat riittävän tiheät siten, ettei jätettä ohjaudu epäasianmukaiseen käsittelyyn, eikä jätteistä aiheudu haittaa. Jos kiinteistön sekajäteastia tyhjenetään kahdeksan viikon välein ja kiinteistön olosuhteet muuttuvat niin, ettei pidennetyille tyhjennysvälille ole enää perusteita, muutetaan kiinteistön tyhjennysväli tiheämmäksi.

Kartonki- ja muovipakkauksilla tyhjennysväli voi olla kahdeksan viikkoa. Kartonki- ja muovipakkaukset sisältävät tyypillisesti ruokajätteen jäämiä ja niiden kertymä on suhteellisen suurta, joten tyhjennysvälien on oltava muita kierrätettäviä jätteitä tiheämmät. Lasipakkauksilla ja metallilla tyhjennysväli voi olla 16 viikkoa. Pitkä tyhjennysväli on mahdollinen, koska näiden jättejakeiden kertymä on tyypillisesti pieni ja materiaali on kohtalaisen helppo puhdistaa ennen jäteastian laittamista niin, ettei haittoja niin helposti aiheudu.

Vakituisesti asuttujen kiinteistöjen lisäksi myös vapaa-ajankiinteistöjen jäteastiat on tyhjennettävä riittävän usein. Vain kesäaikaan käytettävissä olevilla vapaa-ajan kiinteistöillä jäteastiat on tyhjennettävä vähintään neljä kertaa, korkeintaan neljän viikon välein viikkojen 18–39 välillä eli tyhjennykset ajoitetaan noin toukuun alun ja syyskuun lopun välille. Myös vapaa-ajan kiinteistöille on mahdollistettu pidennetty kahdeksan

viikon tyhjennysväli, jos kiinteistöllä on käytössään korkeintaan 240 litran sekajäteastia, syntyvä sekajättemäärä on vähäinen ja biojäte erilliskerätään tai kompostoidaan asianmukaisesti kiinteistöllä. Tällöin edellytetään vähintään kahta tyhjennystä sinä aikana, jolloin vapaa-ajan kiinteistöä käytetään eniten.

Talviaikaan vapaa-ajan kiinteistön jäteastia on tyhjennettävä tarpeen mukaan, esimerkiksi vapaa-ajan kiinteistöllä vietetyn loman jälkeen. Jos vapaa-ajan kiinteistöllä vietetään aikaa säännöllisesti ympäri vuoden, on jäteastia tyhjennettävä säännöllisesti omakotitalon tyhjennysvälin mukaisesti. Jos taas vapaa-ajan kiinteistö on käytössä muulloin kuin kesäaikaan (esim. laskettelukeskusten kiinteistöt kevättalvella), voidaan vaadittavat tyhjennykset ajoittaa tälle ajanjaksolle. Muita tyhjennyksiä on tilattava lisäksi tarpeen mukaan, ettei jäteastiaan jää missään tilanteessa jätteitä pitkäksi aikaa.

Jäteastiat on aina mitoitettava oikein syntyvään jätemäärään nähden. Jos jätettä syntyy vain vähän, on perusteltua valita korkeintaan 240 litran jäteastia. Syntyvään jätemäärään nähden ylisuuren jäteastian käyttö ei oikeuta tyhjennysvälin pidentymiseen. Toisaalta ei tule käyttää liian pieniä jäteastioita.

Erikseen on säädetty, että kierrätettävien jätteiden jäteastiat on tyhjennettävä siten, ettei niiden täyttymisen seurauksena aiheudu kierrätettävien jätteiden sijoittamista sekajätteen joukkoon, sillä tällöin jätettä ohjautuisi turhaan etusijajärjestyksen vastaiseen käsittelyyn. Jätteet, joiden säilyttäminen kiinteistöllä voi aiheuttaa haittaa ympäristölle tai terveydelle, on kuljetettava määräyksen mukaan viipymättä asianmukaiseen käsittelyyn.

Määräyksessä on kielletty sellaiset tyhjennysvälit, jotka vaikeuttavat kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen logistiikkaa. Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa ajoreitit on suunniteltu siten, että reitityksessä on huomioitu sekä taloudelliset että ympäristölliset vaikutukset. Turhaa ajoa eri alueilla vältetään, joten alueet pyritään reitittämään siten, että koko alue pystytään keräämään tyhjennysvälien puitteissa samalla kertaa. Erityisesti haja-asutusalueella reitit ajetaan kahden tai neljän viikon välein, joten esimerkiksi 3, 5, 6 tai 7 viikon tyhjennysvälit eivät ole mahdollisia. Tiheästi rakennettuja keskeisiä taajamia ajetaan tarvittaessa viikoittain/useita kertoja viikossa, mutta näilläkin alueilla yli viikon mittaisten tyhjennysvälien tulee olla kahdella tai pidemmissä tyhjennysväleissä neljällä jaollisia, jotta vältetään turhaa ajamista.

Säännöksen mukaan sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen että jätehuoltoviranomainen voivat antaa ohjeita jäteastioiden tyhjennysväleistä. Jos liian pitkistä tyhjennysväleistä aiheutuu haittoja, voi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myös antaa asiasta määräyksiä. Lisäksi jätehuoltoviranomainen voi päätöksellään tihentää kiinteistön jäteastian tyhjennysväliä. On huomattava, että jäteastian tyhjennysväli voidaan tihentää palvelumuutoksena suoraan kunnallisessa jäteyhtiössä tilanteissa, joissa edellytykset pidentymiselle tyhjennysvälille eivät määräysten mukaan täyty (esim. kiinteistöllä luovutaan kompostoinnista). Tällaisissa tilanteissa ei siis tarvita mitään viranomaispäätöstä tai -määräystä. Kunnallinen jäteyhtiö tiedottaa palvelumuutoksista asiakkaitaan.

25 § Jäteastian tyhjennysten keskeyttäminen

Kiinteistökohtaisen jäteastian tyhjennykset voidaan keskeyttää määräajaksi vakituudessa asuinkäytössä olevan kiinteistön ollessa kokonaan käyttämättömänä esimerkiksi lomamatkan tai muun syyn vuoksi. Keskeyttäminen on mahdollista myös muilla ympärivuotisessa käytössä olevilla kiinteistöillä, kuten kouluilla ja päiväkodeilla, jos ne ovat tietyn ajanjakson kokonaan käyttämättä. Vapaa-ajan kiinteistöjen kiinteistökohtaisille jäteastioille on mahdollistettu keskeyttäminen siten, että korkeintaan puolet vaadituista tyhjennyksistä voidaan keskeyttää, jos kiinteistöllä ei oleskella lainkaan. Tyhjennyksiä ei voi poistaa milteään vuodelta kokonaan, vaan tällöin edellytetään jätehuoltoviranomaisen ratkaisua pitkäaikaisesta keskeytyksestä.

Keskeyttämiselle mahdollistetaan joustot palveluun silloin, kun kiinteistöllä on ollut säännölliset jäteastian tyhjennykset, ja niitä ei tiettyinä määräaikana tarvita. Jotta jäteastian tyhjennykset voitaisiin keskeyttää siten, että tyhjennysväliksi tulee määräysten 25 §:ää pidempi aikaväli, on kiinteistön tyhjiillään olon käytännössä kestävä pidempään kuin mitä jäteastian normaali tyhjennysväli on. Jäteastia on lisäksi tyhjennettävä ennen keskeytyksen alkamista, jottei jäteastiaan jää jätteitä pitkäksi ajaksi. Tämä tyhjennys voidaan tehdä joko normaalin tyhjennysrytmin mukaisesti tai se voidaan siirtää tarpeen mukaan aikaisemmaksi.

Määräaikaisen keskeytyksen kestäessä korkeintaan kuusi kuukautta asiasta sovitaan kunnallisen jäteyhtiön kanssa. Tällä tavoin normaalien lomamatkojen ja vastaavien yhteydessä asia saa hoidettua jäteyhtiön asiakaspalvelun kautta. Muut keskeytykset myöntää jätehuoltoviranomainen, koska tällöin on jo selvittettävä tarkemmin pitkään kestävä keskeytyksen perusteet sen säännösten mukaisuuden varmistamiseksi. Kunnallinen jäteyhtiö ohjaa asiakasta ottamaan yhteyttä jätehuoltoviranomaiseen myös silloin, kun on epäselvyyttä siitä, onko kiinteistö todella pyydetyn keskeytyksen aikana käyttämätön.

Keskeytystarpeesta on ilmoitettava vähintään kolmea arkipäivää ennen keskeytyksen toivottua alkamista, jotta kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen tyhjennysreitille ehditään tehdä tarvittavat muutokset. Ilmoitusta ei voi kuitenkaan tehdä aiemmin kuin kuusi kuukautta ennen toivottua keskeytyksen aloitusajankohtaa. Tällä pyritään siihen, ettei perusteettomia keskeyttämisspyyntöjä tehdä pitkän ajan päähän, jolloin kiinteistön käyttötilannekin voi jo muuttua.

Keskeyttäminen edellyttää, että kiinteistö on luotettavasti esitetyn syyn perusteella tilapäisesti kokonaan käyttämätön. Keskeytystä ei voida käyttää, jos kiinteistöllä kuitenkin osin oleskellaan, ja jätettä voi syntyä. Jäteastian tyhjennysten keskeyttämistä ei saa käyttää myöskään siten, että sillä pidennetään jäteastian tyhjennysväliä näiden määräysten vastaiseksi kiinteistön ollessa käytössä. Toistuvissa keskeytyksissä kunnallisesta jäteyhtiöstä ohjataan yhteydenotot jätehuoltoviranomaiselle, joka voi asiakkaan hakemuksen perusteella arvioida, onko keskeyttämiselle todelliset perusteet.

26 § Kunnossapito ja pesu

Jätehuoltomääräyksissä on säädetty, että jätteen haltijalle kuuluu vastuu jäteastian korjauksesta, kunnossapidosta ja puhdistamisesta siltä osin kuin toimenpiteet eivät sisälly veloitusettomina palveluina Jättekukon hoidettaviksi jätetaksan mukaisesti. Jätetaksan mukaisesti esimerkiksi normaalissa käytössä rikkoutuneet jäteastiat korvataan tällä hetkellä kunnallisen jäteyhtiön toimesta uusilla jäteastioilla veloituksetta.

Jätteen haltijan on tarkistettava jäteastioiden kunto ja tiiveys säännöllisesti. Jäteastioissa ei esimerkiksi saa olla sellaisia aukkoja, joista haittaeläimet voivat päästä jäteastiaan. Jäteastiat on pestävä tarpeen mukaan, sekajäteastiat kuitenkin vähintään vuosittain ja biojäteastiat kaksi kertaa vuodessa. Näin varmistetaan, ettei jäteastioista aiheudu haittaa käyttäjille, tyhjentäjälle tai ympäristölle.

Luku 6. Jätteen keräyspaikat

27 § Jätteen keräyspaikka kiinteistöllä

Jäteasetuksen 10 §:n mukaan keräyspaikkaan on oltava esteetön pääsy ja jäte on voitava kuormata turvallisesti. Jätehuoltomääräyksissä annetaan tarkempia määräyksiä keräyspaikan järjestämiseen ja jäteastioiden sijoittamiseen liittyen.

Jätehuoltomääräyksissä on asetettu keräyspaikalle vaatimukset, joilla varmistetaan toimiva jätteiden keräys ja kuljetus. Jätteiden keräykselle on valittava kiinteistöllä paikka, jossa jätteiden keräyksestä ja kuljetuksesta ei aiheudu tarpeetonta haittaa tai vaaraa kiinteistön muulle käytölle, liikenteelle, ympäristölle tai tyhjentäjälle. Ajoväylien tulee olla kantavia, ja jätteenkuljetusten sujuvuuden ja yleisen turvallisuuden vuoksi keräyspaikan välittömässä läheisyydessä on oltava raskaalle kalustolle sopiva kääntöpaikka. Jäteauto tarvitsee kääntyäkseen 20 x 20 metriä laajuisen alueen. Koska määräyksessä vaaditaan välitöntä läheisyyttä, voi etäisyys keräyspaikalta kääntöpaikalle olla korkeintaan joitakin kymmeniä metrejä.

Jos jäteastian tyhjentäminen edellyttää liikkumista yksityisellä tiellä, on tienpitäjällä vastuu tien kunnossapidosta. Tienpitäjä myös vastaa siitä, että tie kestää jäteauton painon (kuormatun jäteauton paino on 18–26 tonnia) ja että jäteautolla voi turvallisesti tiellä liikkua. Jätehuolto on yksi välttämättömistä peruspalveluista, joten mahdollisten painorajoitusten aikana kelirikkoaikana tienpitäjän tulee osoittaa lupa kuljetusten suorittamiselle liikennemerkein. Jos tielle ei voida väliaikaisesti ajaa, on jäteastiat tuotava paikkaan, josta ne voidaan tyhjentää. Muutoin jätteet voivat jäädä pitkäksi aikaa kiinteistöille ja aiheuttaa haittoja. Jos yksityistie ei kestä lainkaan jäteautolla ajoa tai sitä rajoitetaan pitkinä ajanjaksoina, on keräyspaikka kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa järjestettävä muualle kantavan ja esteettömän kulkuyhteyden varrelle. Jäteauton kuljettaja tekee aina arvion siitä, onko keräyspaikalle johtavaa tietä turvallista ajaa ja on velvollinen jättämään tyhjennyksen tekemättä, mikäli tien kunto on niin heikko tai olosuhteet muutoin niin haastavat, että tyhjennyksen suorittaminen voi aiheuttaa turvallisuusriskin.

Jätehuoltomääräyksissä on asetettu vaatimukset sille, miten lähelle jätteiden keräyspaikkaa jäteauton on päästävä. Keräyspaikkaa järjestettäessä on otettava huomioon, että jäteauton tarvitsema ajoväylän leveys on vähintään 3 metriä, kaarteissa 4 metriä ja vapaa kulkukorkeus 4 metriä. Määräyksissä on säädetty erikseen, miten lähelle jäteauton kuljetusreittiä keräyspaikka on omakotitalo-, paritalo- ja vapaa-ajan kiinteistöillä sijoitettava. Enimmäisetäisyyksien määrittelyllä varmistetaan kuljetusten sujuvuus ja tehokkuus. Kiinteistön haltija voi kuitenkin sopia kunnallisen jätelyhtiön kanssa keräyspaikan sijoittamisesta säännöksestä poikkeavaan paikkaan. Tällöin tyhjennyksistä voidaan periä jätetaksan mukainen lisämaksu, koska jäteastioiden tyhjentämisestä aiheutuu tällaisissa paikoissa ylimääräistä työtä ja lisäkustannuksia tavanomaisissa paikoissa sijaitseviin keräyspaikkoihin verrattuna.

Jätehuoltomääräyksissä on asetettu vaatimus sille, että työpaikkahuoneistojen ja enemmän kuin kaksi huoneistoa käsittävän asuinkiinteistön keräyspaikka tulee sijoittaa vähintään kahdeksan metrin etäisyydelle kiinteistön ilmanottoaukoista ja asuinhuoneiden ikkunoista, jollei keräyspaikkaa palo-osastoida ja siihen toteuteta riittävää ilmanvaihtoa. Omakotitalojen ja paritalojen jäteastioiden vastaava vähimmäisetäisyys naapurirakennuksesta on neljä metriä. Suojaetäisyydelle varmistetaan, ettei jätteiden keräyspisteistä aiheudu haittaa kiinteistöissä oleskeleville. Jos kuitenkin kunnan rakennusjärjestyksessä on poikkeavaa sääntelyä, noudatetaan rakennusjärjestystä.

Jätehuoltomääräysten lisäksi jätteen keräyspaikkaa koskien on otettava huomioon rakentamismääräyskoelma, kunkin kunnan rakennusjärjestys ja paloturvallisuusnäkökohdat. Suomen Pelastusalan keskusjärjestö suosittelee yksittäisten korkeintaan 660 litran jäteastioiden vaakasuuntaiseksi turvaetäisyydeksi rakennuksen räystäslinjasta 4 m, useamman astian 6 m ja jätekatosten 8 m. Lisätietoja on oppaassa ”Pihan jäteastiat ja tuhopolttojen torjunta” (Suomen Pelastusalan keskusjärjestö, 2020). Asuinkiinteistöjen keräyspaikkojen suunnittelussa ja rakentamisessa on lisäksi syytä ottaa huomioon Rakennusteollisuuden ohjekortti RT 69-11190 Asuinkiinteistöjen jätehuolto, jossa on kattava ohjeistus keräyspaikan järjestämisestä.

Kiinteistön jätteistöiden luokse on oltava esteetön pääsy, jotta jätteasiat saadaan aina tyhjennettyä. Mikäli keräyspaikalle pääsy on estynyt esimerkiksi väärin pysäköidyn ajoneuvon vuoksi, ei jätteenkuljettajan tarvitse tyhjennyksen yhteydessä lähteä selvittelemään, saadaanko esteet pois jätteistöiden luota.

Keräyspaikka on määräysten mukaan mitoitettava siten, että eri jätelajien jätteasiat voidaan siirtää tyhjennettäväksi siirtämättä muita jätteistöitä. Kiinteistöillä on suositeltavaa varata keräyspaikkaan tilavuutta siten, että siihen mahtuu nykytilannetta enemmänkin jätteistöitä, koska lajitteluvaihtoivat voivat muuttua. Keräyspaikkaan tulee olla esteetön pääsy, jotta kaikki keräyspaikan käyttäjät voivat tuoda jätteet jätteistöihin vaivattomasti. Keräyspaikan on oltava saavutettavissa ilman kynnyksiä, porrasta tai muuta esteettä, sillä tällaiset esteet hankaloittavat jätteiden keräystä. Jos korkeuseroja on, on keräyspaikalle järjestettävä riittävän loivat luiskat. Oviaukkojen on oltava riittävän leveät, jotta jätteasiat mahtuvat siitä vaivatta. Ovien tulisi olla 400 mm suurinta jätteistöä leveämmät sujuvan ja turvallisen tyhjennyksen vuoksi. Käytännössä suurin 660 litran jätteistöä vaatii 1250 mm kulkuaukon (kuljetusleveys 850 mm + varaus 400 mm).

Keräyspaikan pohjalle ja jätteistöiden siirtoväylille on annettu määräyksiä, joilla parannetaan jätteistöiden tyhjennettävyyttä ja kestävyyttä sekä jätteenkuljettajien työturvallisuutta. Lisäksi keräyspaikan kunnossapidolle, kuten lumitöille ja liukkauden estolle, on asetettu määräyksessä vaatimukset. Keräyspaikan ylläpidosta on huolehdittava, jotta jätteenkuljettaja voi liikkua keräyspaikalla turvallisesti ja jätteet saadaan tyhjennettyä toimivasti.

Väärinkäsitysten välttämiseksi määräyksessä on maininta siitä, että keräyspaikka on varattava ainoastaan jätehuollolle eli sitä ei voida käyttää muuna varastona. Keräyspaikan välittömään läheisyyteen ei saa jättää sellaista tavaraa, jota ei ole tarkoitettu vietäväksi jätteen käsittelypaikalle tai hyödynnettäväksi, sillä muutoin on vaarana, että tavarat kuormataan jätteenä jäteautoon. Muuta tavaraa kuin jätettä ei saa muutoinkaan säilyttää jätteistöissä kiinteistöillä siten, että jätteenkuljettaja voi erehtyä kuormaamaan tavarat jäteautoon.

28 § Keräyspaikan tai jätteöstian lukitseminen

Monilla kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen kuuluvilla kiinteistöillä keräyspaikka eli käytännössä jättekatos tai -huone taikka jätteöstiat on lukittu. Määräyksen mukaan lukituksessa on käytettävä kaksoispesällistä lukkoa niin, että toiseen pesään sopii kunnallisen jätetyhtiön jätehuoltoavain. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää seinään upotettavaa avainsäilöä tai numerokoodilukitusta. Asiasta on aina ilmoitettava kunnalliselle jätetyhtiölle. Tarkoituksena on, ettei kuljettajien tarvitse kuljettaa mukanaan lukuisia eri avaimia, vaan he voivat käyttää yhtä tai korkeintaan muutamaa sarja-avainta. Näin nopeutetaan jätteen keräystä ja vähennetään oikean avaimen puuttumisesta aiheutuvia viivytyksiä tyhjennyksissä. Keräyspaikan lukitus ei saa olla itsestään salpautuva ja lukkiutuva, jotta jättekatoxesta tai -huoneesta pääsee aina ulos ilman avainta.

29 § Keräyspaikan suojaaminen

Määräyksessä on asetettu velvoite sijoittaa taajamissa keräyspaikat, joissa on yli kolme jätteöstiaa, jättekatoxeseen tai jätteöstiasuojaan. Vaatimus on voimassa ainoastaan taajamissa, jossa jättekatoxet suurimmissa keräyspaikoissa ovat erityisen tärkeitä ympäristön siisteyden varmistamiseksi. Jättekatoxet ovat kuitenkin suositeltavia myös haja-asutusalueella. Katokset helpottavat jätehuollon järjestämistä ja ehkäisevät roskaantumista. Jos käytössä on jätteöstiasuoja, on kiinteistön haltijan huolehdittava suojan puhtaanapidosta niin, ettei jätteöstioiden ja suojan väliin kerry jätteitä. Keräyspaikan suojaamisvaatimus koskee ainoastaan käsin siirrettäviä jätteöstioita kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä.

30 § Alueelliset jätteiden keräyspisteet

Alueellisia jätteiden keräyspisteitä koskevat määräykset ovat voimassa sekä kunnallisen jäteyhtiön, tuottajien että mahdollisten muiden tahojen järjestämällä alueellisilla keräyspisteillä, kuten aluekeräyspisteillä sekä ekopisteillä. Näillä määräyksillä ohjataan sekä keräyspisteitä käyttäviä tahoja että keräyspisteiden pitäjiä.

Keräyspisteitä käyttäville asetetuilla vaatimuksilla liittyen vastaanotettaviin jätteisiin ja niiden sijoittamiseen varmistetaan, ettei keräyspaikoille tuoda jätteitä, joiden käsittelyyn ei ole varauduttu tai joille ei ole tilaa. Keräyspisteisiin kuulumattomat jätteet aiheuttavat hankaluuksia ja lisäkustannuksia jätteiden kuljettamiselle ja käsittelylle. Jos jäteastioihin ei enää sovi jätteitä, ei jätteitä voi jättää jäteastian viereen, vaan on käytettävä muuta keräyspistettä. Näin ehkäistään roskaantumista.

Keräyspisteiden pitäjille on asetettu vaatimuksia liittyen pisteen ylläpitoon ja jäteastioiden tyhjentämiseen, jotta voidaan estää terveyshaitat, ympäristön likaantuminen ja roskaantuminen. Alueellisissa keräyspisteissä on oltava säännöksen mukaan siitä vastaavan tahon yhteystiedot, jotta asiakkaat voivat helposti ilmoittaa ongelmatilanteista, kuten ylitäysistä jäteastioista.

Luku 7. Jätteenkuljetus

31 § Kuormaaminen

Määräyksessä on asetettu sallitut ajat jätteiden kuormaukselle taajamissa asuinkiinteistöillä tai niiden läheisyydessä. Määräyksellä rajoitetaan kuormauksesta aiheutuvaa melua asuinkiinteistöillä erityisesti yöaikaan, jolloin melu on erityisen häiritsevää, koska asuinkiinteistöillä on tarvetta alhaiseen melutasoon unen ja levon vuoksi. Kuljetukset voidaan kuitenkin aloittaa jo varhain aamulla ja niitä voidaan jatkaa myöhäiseen iltaan poikkeuksellisesti, jotta jätteet saadaan kuormattua haastavissakin olosuhteissa säännöllisten tyhjennysrytmien mukaisesti siten, ettei jäteastioiden ylitäyttöjä tule. Haastavat olosuhteet voivat aiheutua esimerkiksi hankalasta säästä tai siitä, että kalustorikko viivästyttää kuljetuksia. Kuljetuksia saadaan hoidettua nopeasti ja tehokkaasti juuri aikaisin aamulla ja myöhään illalla, kun muuta liikennettä on vain vähän.

Tavallisesti jätteiden kuljetukset hoidetaan arkisin ja lauantaisin, mutta poikkeuksellisesti kuormaamista voi olla tarvetta tehdä myös sunnuntaisin ja muina pyhäpäivinä viikolle sattuvien arkipyhien vuoksi. Jätteenkuljetuksia ei tehdä kunnallisen jäteyhtiön toimesta lainkaan uudenvuoden päivänä, pitkänäperjantaina, vapupäivänä, juhannuspäivänä, itsenäisyyspäivänä ja joulupäivänä. Muina pyhinä kuormaamista tehdään määräysten mukaisten aikojen puitteissa. On tärkeää, että tarpeen vaatiessa pyhinäkin voidaan ajaa riittävän pitkät vuorot, jotta tarvittavat kuljetukset saadaan hoidettua kattavasti ja jätteenkuljetusryttäjien käytännön työ saadaan hoidettua ilman erityisjärjestelyjä. Sunnuntai- ja pyhäpäivien kuormausajat koskevat vuosittain vain yksittäisiä päiviä.

Jotta jätehuoltoviranomainen voi seurata sitä, että poikkeuksellisille kuormausajoille varhaisina aamuina ja myöhäisinä iltoina on haastavista olosuhteista tai poikkeuksellisista tapahtumista johtuvat perusteet, on kunnallisen jäteyhtiön raportoitava vuosittain laajennettujen kuormausaikojen käytöstä. Myös muun jätehuoltopalvelun tuottajan, kuten elinkeinotoiminnalle jätehuoltopalveluja tarjoavan yksityisen jätteenkuljetusryttäjän, on toimitettava jätehuoltoviranomaiselle nämä tiedot, jos tyhjennyksiä tehdään poikkeuksellisesti laajennetuina ajoin. Jätehuoltoviranomaiselle on toimitettava tiedot siitä, kuinka monena päivänä laajennettuja kuormausaikoja on käytetty kussakin taajamassa asuinkiinteistöillä tai niiden läheisyydessä, ja

millä perusteella laajennettujen aikojen käyttöön on päädytty. Jätehuoltoviranomainen voi pyytää lisäksi kunnalliselta jäteyhtiöltä koonnin asiasta saaduista asiakaspalautteista. Näin jätehuoltoviranomainen voi seurata asiaa koskevien määräysten toimivuutta.

Määräyksen mukaan jätteenkuljettajan on huolehdittava, että jätettä ei pääse leviämään kuormauksen aikana ympäristöön, jottei ympäristö roskaannu.

32 § Kuljettaminen

Säännöksessä on asetettu vaatimuksia sille, millaisessa säiliössä jätteet on kuljetettava tai miten jätteet on peitettävä, jottei jätettä pääse ympäristöön. Kuljetuksen aikana ympäristöön leviävä jäte voi aiheuttaa tapaturman vaaraa ja roskaantumista.

Kuljetustapa tai -välineet eivät saa heikentää erilliskerättävien jätejakeiden kierrätys- ja hyödyntämiskelpoisuutta. Jätelain 15 §:n mukaan erilliskerätyt tai erilaatuiset jätteet voidaan kuljettaa samassa säiliössä vain silloin, kuin se ei aiheuta haittaa niiden kierrättämiselle tai hyödyntämiselle ja tuottajavastuunalaisten jätteiden osalta asiasta on sovittu tuottajien kanssa. Saman kuljetuskaluston käyttö vuoroperään eri jätejakeiden kuljetuksissa ei myöskään saa heikentää kerätyn jätejakeen kierrätys- ja hyödyntämiskelpoisuutta. Erilliskerätty jätemateriaali ei siis saa esimerkiksi likaantua kuljetuskalustosta niin, että kierrätettävyyks heikentyy.

Jätteen luovuttajan, jätteenkuljettajan ja jätteen vastaanottajan on oltava määräyksen mukaan selvillä mahdollisesta siirtoasiakirjan laatimisvelvoitteesta, joka koskee asumisessa syntyvien lietteiden, rakennus- ja purkujätteen sekä vaarallisten jätteiden kuljettamista. Jätelain 121 §:n mukaisen siirtoasiakirjan tarkoituksena on turvata jätteiden toimitus asianmukaiseen käsittelyyn, minkä lisäksi siirtoasiakirja luo edellytyksiä jätteiden kuljetusten seurantaan ja valvontaan.

33 § Kuljetustietojen toimittaminen

Jätelain 39 §:ssä määrätään jätteenkuljettajan velvollisuudesta ilmoittaa tiedot tehdyistä jätteenkuljetuksista. Velvoitetta on tarkennettu jäteasetuksen 26 §:ssä, minkä lisäksi tietojen toimittamisvelvollisuutta ja toimittamisen tapaa on täsmennetty jätehuoltomääräyksissä. Säännöksen mukaan jätteenkuljettajan on luovutettava jätehuoltoviranomaiselle kiinteistöittäin ja jätelajeittain eritellyt tyhjennystiedot kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetetuista jätteistä neljännesvuosittain.

Säännöksen mukaan kunnallinen jäteyhtiö voi sopia jätteenkuljettajien kanssa kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen kuljetustietojen toimittamisesta siten, että jäteyhtiö toimittaa kuljetustiedot jätehuoltoviranomaiselle jätteenkuljettajan sijaan jätehuoltoviranomaisen kanssa sovitulla tavalla sähköisesti. Tällöin jätteenkuljettajan ei tarvitse toimittaa tietoja jätehuoltoviranomaiselle erikseen.

Käytännössä kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen tiedot ovat jätehuoltoviranomaisen käytössä jatkuvasti ajantasaisena jätteenkuljetuksen tilaajan eli kunnallisen jäteyhtiön ja jätehuoltoviranomaisen osin yhteisesti käyttämän ohjelmiston ansiosta. Kunnallinen jäteyhtiö saa myös kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa olevien saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetustiedot siirtoasiakirjoin, koska se toimii jättesäiliölietteiden vastaanottajana ja käsittelypalvelun laskuttajana. Nämäkin kuljetustiedot ovat jätehuoltoviranomaisen käytettävissä yhteisesti käytettävän ohjelmiston ansiosta.

Sen lisäksi, että jätteenkuljetustiedot saadaan jätehuoltoviranomaiselle kunnalliselta jäteyhtiöltä, jätehuoltoviranomainen voi tarkastella saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetustietoja SIIRTO-rekisterin kautta. SIIRTO-rekisteri on Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä rekisteri sähköisten siirtoasiakirjojen tiedoista. Velvollisuus toimittaa kuljetustietoja jätehuoltoviranomaiselle ei koske jätelainsäädännön mukaisesti saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetustietoja, jos kuljetustiedot on toimitettu SIIRTO-rekisteriin. Käytännössä tällä alueella sähköiset siirtoasiakirjatiedot siirtyvät Jätekuukon järjestelmästä SIIRTO-rekisteriin. Paperisia siirtoasiakirjoja käyttävät kuljettajat syöttävät tiedot itse SIIRTO-rekisteriin ja toimittavat lisäksi siirtoasiakirjat Jätekuukoon.

Jos tietoja on toimitettava erikseen jätehuoltoviranomaiselle sen vuoksi, että ne ovat muissa rekistereissä puutteelliset, tiedot on toimitettava taulukkolaskentaohjelmalla muokattavissa olevassa muodossa. Tietojen tulee olla muokattavissa ilman lisäohjelmia tai koodityökaluja, jotta tietojen siirtäminen jätteenkuljetusrekisteriin olisi mahdollisimman tehokasta. Tiedot saadaan tällä tavalla vietyä rekisteriin oikeellisesti niin, että inhimillisten virheiden mahdollisuus tietojen syöttämisessä saadaan minimoitua. Tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjelmista on saatavilla ilmaisversioita, eikä tietojen toimittaminen tällä tavoin ole kuljettajille kohtuutonta.

34 § Jätteiden vastaanotto- ja käsittelypaikat

Säännöksessä on määrätty se, mihin jätteenkuljettajien on kerätyt jätteet toimitettava. Kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat ja kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen luovutetut jätteet on kuljetettava kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan paikkaan. Tuottajavastuun mukaiset pakkausjätteet veloitetaan jätelain mukaisesti kuljettamaan kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen osoittamaan ja tuottajien järjestämään vastaanottopaikkaan. Näin varmistetaan, että jätteet ohjautuvat asianmukaisesti ja kattavasti sille taholle, joka vastaa jätelain mukaisesti jätteiden käsittelystä.

Jätteiden alkuperän ja hyödyntämiskelpoisuuden varmistamiseksi on tärkeää, että kunnan jätehuoltovastuun piiriin kuuluvat jätteet kuljetetaan suoraan jätehuoltomääräysten mukaiseen vastaanottopaikkaan. Kuljettaja ei tämän vuoksi voi välivarastoida kuljettamaansa kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvaa jätettä, ellei kunnallinen jäteyhtiö ole katsonut välivarastointia tarpeelliseksi ja sopinut tästä kuljettajan kanssa. On lisäksi huomattava, että pelkkä jäteyhtiön lupa ei mahdollista jätteen vastaanottotoimintaa, joten välivarastointipaikalla on oltava lisäksi tarvittavat luvat (ympäristölupa tai jätelain 100 §:n mukainen rekisteröinti).

Säännöksessä tuodaan esille myös yleiset vastaanotto- ja käsittelypaikkojen käyttämistä koskevat veloitteet ja käytännöt. Määräyksellä pyritään siihen, että vastaanottopaikoille toimitetaan vain sinne tarkoitettua jätettä, jotta jatkokäsittely on toimivaa ja ympäristöhaittoja ei pääse syntymään.

Luku 8. Erotuskaivojätteet ja jätevesilietteet

35 § Erotuskaivojätteet ja niiden toimittaminen käsiteltäväksi

Hiekan-, öljyn- ja rasvanerotuskaivojen tyhjentämisestä on huolehdittava säännöllisesti. Kyseisten kaivojen tyhjentäminen ja hoitaminen ovat ennakoivia toimia, joilla ehkäistään ongelmia viemäriverkostossa. Myös hulevesijärjestelmistä liete on tyhjennettävä tarvittaessa. Kirjanpitovaatimus tyhjennyksistä on asetettu tyhjennysten valvontaa varten.

Erotuskaivojätteet saa luovuttaa säännöksen mukaisesti kuljetettavaksi vain sellaiselle toimijalle, joka on hyväksytty ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin. Kun lietteet luovutetaan tällaiselle kuljettajalle, varmistetaan kuljetusten asianmukaisuus ja jätteiden päätyminen luvalliseen käsittelypaikkaan. On huomattava, että öljynerotuskaivojen ja osin myös hiekanerotuskaivojen jätteet ovat vaarallista jätettä, joiden kuljetuksessa ja käsittelyssä vaaditaan erityistä huolellisuutta.

Säännöksessä veloitetaan kuljettamaan erotuskaivojätteet kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan vastaanottoaikaan siltä osin kuin kyse on sellaisesta jätteestä, joka syntyy kunnan jätehuollon järjestämispiiriin kuuluvalla kiinteistöllä. Tämä veloite koskee jätteenkuljettajaa. Muilta kiinteistöiltä lietteet kuljetetaan vaivattomasti luvalliseen vastaanottoaikaan. Erotuskaivojätteiden kuljettaminen vastaanottoaikaan, joilla ei ole edellytyksiä käsitellä lietteitä asianmukaisesti, voi aiheuttaa ympäristön pilaantumista.

36 § Jätevesilietteiden tyhjennys ja lietteiden toimittaminen käsiteltäväksi

Saostussäiliöiden ja laitepuhdistamoiden lietteiden poiston vähimmäistyhjennysveloite on asetettu jätevesijärjestelmän häiriöttömän toiminnan varmistamiseksi sekä ehkäisemään ympäristölle ja terveydelle aiheutuvaa haittaa. Saostussäiliöistä ja niitä vastaavista säiliöistä jätevesiliete on poistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. 1-2 hengen vakituisilla asuinkiinteistöillä ja vapaa-ajan kiinteistöillä saostussäiliöistä ja niitä vastaavista säiliöistä jätevesiliete on poistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kahden vuoden välein.

Jätevesilietteiden vähimmäistyhjennysvälit koskevat saostussäiliöiden lisäksi myös laite- eli pienpuhdistamojen lietteitä. Säännöllinen lietteiden poisto on niissäkin tärkeää, jotta puhdistustulos säilyy hyvänä. Jätehuoltoviranomaisen päätöksellä laitepuhdistamon jätevesilietteiden poisto voidaan tehdä säädettyä harvemmin, jos jätteen haltija hakee jätehuoltomääräyksistä poikkeamista ja osoittaa hakemuksessaan, että harvempi tyhjennysväli on laitepuhdistamon suunnittelijan tai valmistajan antamien ohjeiden mukainen ja turvaa laitepuhdistamon asianmukaisen toiminnan. Jätehuoltoviranomaiselle on annettava pyydettyä selvitys laitepuhdistamon käyttö- ja huolto-ohjeista ja niiden mukaisesti tehdyistä huoltotoimenpiteistä, jotta se voi varmistaa toiminnan asianmukaisuuden.

Umpisäiliöt on tyhjennettävä niiden täytyessä. Umpisäiliöiden tarkoitus on pitää jätevedet sisällään, joten taloudellisinta on suorittaa tyhjennys, kun säiliö on täytynyt. Umpisäiliöiden on oltava täysin ehjiä ja tiiviitä ja niiden kunnan tarkastaminen on myös helpointa tehdä tyhjennettäessä. Tyypillisesti tyhjennykset tehdään useaan kertaan vuodessa. Umpisäiliön kunnan varmistamiseksi ja kiinteistön jätevesien asianmukaisen käsittelyn turvaamiseksi myös umpisäiliöille on määrätty viiden vuoden vähimmäistyhjennysväli.

Lietteiden vähimmäistyhjennysväliä koskeva sääntely koskee kaikkia sellaisia kiinteistöjä, joita käytetään ja jätevesilietettä syntyy. Pienille talouksille ja vapaa-ajan kiinteistöille on mahdollistettu muita kiinteistöjä pidempi tyhjennysväli, koska niillä syntyvän jätevesilietteen määrän on arvioitu olevan tyypillisesti vähäinen. Samalla kuitenkin varmistetaan, että lietteiden tyhjennysvälit ovat riittävän tiheät, ettei jätevesilietettä aiheudu haittaa ympäristölle tai kiinteistön jätevesien käsittelyjärjestelmälle. Liian pitkät tyhjennysvälit myös hankaloittaisivat tyhjennysten käytännön suorittamista, koska jätevesiliete kovettuu säiliössä.

Saostussäiliöt, joihin johdetaan pelkästään harmaita jätevesiä tai virtsaa, tulee tyhjentää tarvittaessa. Harmailla jätevesillä tarkoitetaan jätevettä, joka on peräisin ainoastaan pesemisestä, siivoamisesta, keittiöstä tai muusta vastaavasta toiminnasta. Harmaa jätevesi ei sisällä vesikäymälän huuhteluvettä tai esimerkiksi kuivakäymälän suotovesiä. Mustien jätevesien eli käymäläjätevesien käsittelyyn tarkoitettujen saostussäiliöiden on tyhjennettävä useamminkin, jos jätevesijärjestelmän suunnittelijan / valmistajan ohjeet näin

edellyttävät. On tärkeää huomata, että vähimmäistyhjennysvälejä on noudatettava, vaikka lietteen käsittely tapahtuisi kiinteistöllä omatoimisesti.

Jätevesilietesäiliöihin kertyvän lietteen lisäksi on huolehdittava fosforinpoistokaivojen suodatinmassojen, biosuotimiin kertyvien massojen sekä maapuhdistamoiden massojen jätehuollosta. Kirjanpitovaatimus on asetettu tyhjennysten valvontaa varten.

Lietteet saa luovuttaa säännöksen mukaisesti kuljettavaksi vain sellaiselle toimijalle, joka on hyväksytty ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin. Jätelain 94 § velvoittaa jätteen ammattimaista kuljettamista harjoittavat toimijat tekemään hakemuksen alueelliselle ELY-keskukselle toiminnan hyväksymiseksi tähän rekisteriin. Rekisteröimisen edellytyksenä on, että kuljettaja toimii ammattimaisesti, lakien ja asetusten mukaan, toiminnasta ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle ja kuljetuskalusto soveltuu käyttötarkoitukseensa. Kun lietteet luovutetaan tällaiselle kuljettajalle, varmistetaan kuljetusten asianmukaisuus. Jätteen haltijan vastuulla on varmistaa, että kuljetuspalveluita tarjoava yritys kuuluu jätehuolto-rekisteriin. Jättekukko pitää verkkosivuillaan listaa urakoitsijoista, jotka ovat jätehuoltorekisterissä (www.jatekukko.fi/lietteet).

Säännöksessä veloitetaan kuljettamaan kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluva jätevesiliete kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan vastaanottoaikaan. Tämä velvoite koskee lietteen kuljettajaa. Käytännössä vastaanottoaikoina toimivat kunnalliset jätevedenpuhdistamot, joiden kanssa kunnallinen jäteyhtiö on sopinut vastaanotosta. Määräyksessä estetään lietteiden kuljettaminen laajamittaisesti esimerkiksi läheiselle maatilalle, joka ei ole kunnallisen jäteyhtiön osoittama käsittelypaikka. Lietteiden kuljettaminen vastaanottoaikoihin, joilla ei ole edellytyksiä käsitellä lietteitä asianmukaisesti, voi aiheuttaa ympäristön pilaantumista.

37 § Saostus- ja umpisäiliöiden kunnossapito ja kulku säiliöiden luokse

Saostus- ja umpisäiliöiden ehjyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä tyhjennysten mahdollistamiseksi jätehuoltomääräyksissä on annettu määräyksiä koskien lietesäiliöiden kunnossapitoa ja saavutettavuutta tyhjennettäessä. Saostus- ja umpisäiliöiden sekä muiden vastaavien jätevesilietesäiliöiden rakenteiden on oltava ehjiä, turvallisia ja tarkoitukseen sopivia, jotta säiliöt saadaan tyhjennettyä toimivasti, eikä lietettä pääse ympäristöön. Säiliöiden luokse on päästävä esteettömästi ja turvallisesti yleisesti käytössä olevalla tyhjennyskalustolla. Pääsyn säiliöiden luokse on oltava näin ollen kantava, eikä edessä saa olla esimerkiksi istutuksia tai piharakenteita.

Määräys säiliöiden kunnossapidosta ja esteettömän kulkuyhteyden varmistamisesta kohdistuu kiinteistön haltijaan. Tyhjennusedellytyksistä kiinteistöllä vastaa viimekädessä kiinteistön haltija, sillä edellytysten täyttämisen voi vaatia esimerkiksi puiden kaatoja tai muita isohkoja muutostöitä kiinteistöllä. Tyhjennystä koskevien mahdollisten ohjeiden antamisesta voi vastata kiinteistön haltija tai muu jätteen haltija, kuten kiinteistöllä asuva tai sitä käyttävä henkilö, joka on tilannut tyhjennyksen.

Saareissa tai muutoin vailla riittävän kantavaa tieyhteyttä olevien kiinteistöjen jätevesilietteiden tyhjennykset ovat usein haasteellisia järjestää. Jos kiinteistön haltija ei voi järjestää yleisesti käytössä olevalle kalustolle kulkuyhteyttä kiinteistölle, on kiinteistöllä käytettävä jätevesijärjestelmää, jonka lietesäiliö tyhjennetään laitevalmistajan käyttö- ja huolto-ohjeiden mukaisesti itse ja säiliöistä poistettu jätevesiliete käsitellään omatoimisesti jätehuoltomääräysten mukaisesti.

38 § Jätevesilietteiden omatoiminen käsittely

Jätehuoltomääräyksissä sallitaan tietyin edellytyksin pienimuotoinen lietteen omatoiminen käsittely. Myös muutaman naapurikiinteistön tai muun lähellä sijaitsevan kiinteistön (2-5 kiinteistön ja asuinhuoneiston) yhteinen käsittely sallitaan. Muita lähellä sijaitsevia kiinteistöjä voivat olla esimerkiksi saman yksityistien varrella olevat kiinteistöt. Käsittely on kuitenkin oltava pienimuotoista, sillä muunlaista käsittelyä kunnallisen jätehuoltojärjestelmän ulkopuolella jätelaki ei mahdollista. Lisäksi edellytetään, että yhteiskäsittelijänä on aktiiviviljelijä, sillä viljelijöillä on parhaat edellytykset jätevesilietteiden asianmukaiseen käsittelyyn ja peltolevitykseen. Aktiiviviljelijällä tarkoitetaan maataloustoimintaa harjoittavaa tahoa, jolla on viljelyksessä peltoa.

Jätevesilietteiden omatoimisella käsittelyllä mahdollistetaan lietteiden sisältämien ravinteiden hyötykäyttö lähellä lietteiden syntyä paikkaa. Omatoiminen käsittely on mahdollista siten, että jätevesilietteet levitetään käsiteltynä viljelyksessä olevalle pellolle. Pellon on oltava kiinteistön haltijan omassa hallinnassa eli joko omassa omistuksessa ja käytössä (ei vuokrattu muulle henkilölle) taikka vuokrattu omaan käyttöön. Omatoiminen saostussäiliöiden mustien jätevesilietteiden ja umpisäiliölietteiden (eli vesikäymälöiden jätevesiä sisältävien lietteiden) käsittely on sallittua, kun kiinteistöllä on käytössään joko omana tai esimerkiksi vuokrattuna siihen soveltuvat laitteistot ja olosuhteet ovat sopivat. Kun tällaisesta menettelystä ilmoitetaan, jätehuoltoviranomainen varmistaa, että stabiloitu jätevesiliete voidaan käyttää lannoitustarkoituksessa eli kiinteistöllä on oltava hallinnassaan viljelykäyttöön soveltuvaa peltoalaa. Siksi useimmiten kyseeseen tulee aktiiviviljelijä. Jätevesilietteiden levittäminen kielletään kuitenkin kokonaan pohjavesialueiden pelloille ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Jätevesilietteitä ei saa levittää myöskään taajamissa, koska levittäminen voisi aiheuttaa haittaa tiheästi rakennetuilla alueilla.

Jätevesiliete tulee aina stabiloida ennen peltokäyttöä. Soveltuvia menetelmiä ovat esimerkiksi kalkkistabilointi ja termofiilinen stabilointi. Koska jätevesilietteen tulee olla käsiteltyä, on huomioitava, ettei lietteen levitykseen voida käyttää sellaista kalustoa, jolla on kuljetettu myös käsittelemätöntä lietettä, koska muutoin peltoon voi päätyä taudinaiheuttajia. Kun jätevesilietettä käytetään lannoitustarkoituksessa, on jätealan sääntelyn lisäksi otettava huomioon kulloinkin voimassa oleva lannoitelainsäädäntö ja jätevesilietteiden maatalouskäyttöä koskeva lainsäädäntö. Niissä säädetään mm. viljelyrajoituksista sekä sallituista levityksen ajankohdista ja kohteista.

Käsittelyn lietteen voi käytännössä sekoittaa myös lantalaan, mutta tällöin tulee tunnistaa ihmisperäisen jätevesilietteen tuomat viljelyrajoitukset. Siten käsittelyn lietteen sijoittaminen peltoon erikseen on useimmiten järkevämpää, sillä tällöin sen tarkka sijoituspaikka tiedetään ja viljelyrajoitukset rajoittuvat vain tälle kyseiselle alueelle.

Määräyksissä edellytetään ilmoituksen tekemistä lietteiden omatoimisesta käsittelystä, kun kiinteistöllä käsitellään vesikäymälän jätevesiä sisältäviä lietteitä. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot, joilla voidaan arvioida omatoimisen käsittelyn asianmukaisuus mm. selvitys käsiteltävän lietteen määrästä ja laadusta, lietteen käsittelytavasta sekä lietteiden hyödyntämisaikasta (esim. peltokartoin). Tiedot omatoimisesta käsittelystä on toimitettava jätehuoltoviranomaiselle hyvissä ajoin ennen käsittelyn aloittamista, jotta jätehuoltoviranomainen voi seurata ja ympäristönsuojeluviranomainen valvoa asianmukaista jätehuollon toteutumista. Myös omatoimisesta käsittelystä luopumisesta on ilmoitettava, jotta viranomaisella on ajantasainen tieto tilanteesta.

Kun jätehuoltoviranomainen on käsitellyt ilmoituksen jätevesilietteiden omatoimisesta käsittelystä, tästä ilmoitetaan asiakkaalle. Ilmoitus jätevesilietteiden omatoimisesta käsittelystä annetaan tiedoksi kunnan

ympäristönsuojeluviranomaiselle ja kuntien jäteyhtiölle. Tieto jätevesilietteiden omatoimisesta käsittelystä merkitään jätehuollon asiakasrekisteriin. Jos toiminta ei ole säännösten mukaista, jätehuoltoviranomainen voi kieltää jätevesilietteiden omatoimisen käsittelyn.

Ilmoitus jätevesilietteiden omatoimisesta käsittelystä on voimassa viisi vuotta, minkä jälkeen jätehuoltoviranomaiselle on tehtävä uusi ilmoitus jätevesilietteiden omatoimisesta käsittelystä. Määräaika on asetettu, jotta rekisteritiedot pysyvät ajan tasalla. Jätevesilietteiden omatoimisessa käsittelyssä tapahtuneista muutoksista ei välttämättä muutoin ilmoiteta. Jätehuoltoviranomainen tiedottaa niitä asiakkaita, joiden ilmoituksen voimassaoloaika on umpeutumassa. Näin asiakkaat ovat tietoisia siitä, milloin ilmoitus on tehtävä uudelleen.

Vähäisen lietemäärän osalta saostussäiliöiden lietteenpoisto ja -käsittely on rajoitetusti sallittu tehtäväksi itse siten, että lietteet kompostoidaan kiinteistöllä. Kompostointi on mahdollista, kun kyseessä on harmaiden jätevesien lietteet eli lietteet eivät sisällä wc-jätevesiä. Kiinteistöllä on oltava käsittelyyn soveltuva kompostori sekä mahdollisuus poistaa jätevesiliete säiliöstä esimerkiksi uppopumpulla. Joissakin laitepuhdistamoissa jätevesiliete kerätään kiinteässä muodossa lietepussiin, joka voidaan kompostoida. Jätevesilietteen kompostoinnista on ilmoitettava jätehuoltoviranomaiselle, mutta kirjallista ilmoitusta ei tarvitse tehdä, vaan myös suullinen ilmoitus riittää. Myös maasta pois kaivetut maasuodattamon tai imeytyskentän massat sekä fosforinpoistokaivojen massat voidaan käsitellä kompostoimalla tai hyödyntää ravinteena pelloilla. Tältä osin omatoimisesta käsittelystä ei edellytetä ilmoitusta jätehuoltoviranomaiselle.

Saostussäiliöiden, laitepuhdistamoiden ja umpisäiliöiden lietteitä sekä muita vastaavia jätevesilietteitä tai jätevesiä ei saa säännöksen mukaan levittää metsään tai muualle maastoon. Tämä olisi jo jätelain nojalla kiellettyä hallitsematonta jätteen käsittelyä, josta voisi aiheutua ympäristön pilaantumista.

39 § Käymäläjäte

Kuivakäymäläjätteet on säännöksen mukaan kompostoitava jätehuoltomääräysten 20 §:n mukaisesti kiinteistöllä tai toimitettava kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan vastaanottoaikaan. Käymäläjätteitä voidaan vastaanottaa tällä hetkellä ainakin jätekeskuksen yhteydessä olevalla biokaasulaitoksella ja niillä kuntien jätevedenpuhdistamoilla, joiden kanssa kunnallinen jäteyhtiö on sopinut vastaanotosta.

Käymäläjätettä ei saa laittaa kiinteistön jäteastioihin tai viedä aluekeräyspisteeseen, sillä tästä aiheutuisi hajuhaittaa ja vaikeuksia jätteen asianmukaiselle käsittelemiselle. Jottei käymäläjätteestä aiheudu ympäristöhaittaa, sitä ei saa myöskään haudata kompostoimatta maahan.

Lisäksi kemiallisten käymälöiden käymäläjäte on toimitettava kunnan viemäriverkkoon vesihuoltolaitoksen ohjeiden mukaisesti tai muuhun luvalliseen paikkaan. Asianmukaisella vastaanottoaikaan toimittamisella estetään mm. hygieeniset haitat.

Luku 9. Roskaantumisen ehkäiseminen

40 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto

Yleisötilaisuuksia koskevat jätehuoltomääräykset perustuvat sekä roskaantumisen ehkäisemiseen että jätelain velvoitteeseen asianmukaisesta jätehuollosta. Yleisötilaisuuden järjestäjä on jätelain 74 §:n mukaan vastuussa yleisötilaisuuden seurauksena roskaantuneen alueen siivoamisesta, jos roskaaja itse ei huolehdi siivoamisesta. Määräyksissä veloitetaan yleisötilaisuuden järjestäjä huolehtimaan tilaisuuden jätehuollosta kokonaisuudessaan, ei pelkästään siivoamisesta. Velvoite jätehuollosta huolehtimiseen on merkittävä toimenpide roskaantumisen ehkäisemiseksi, sillä sen perusteella tilaisuuden järjestäjän on hankittava alueelle tarpeeksi jäteastioita ja huolehdittava niiden tyhjentämisestä tarpeen mukaan.

Myös lajittelu ja erilliskerääminen määrätään tilaisuuden järjestäjän vastuulle. Varsinkin suuremmissa yleisötilaisuuksissa kierrätettäviä jätteitä syntyy niin paljon, että lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden antaminen on tarpeen asianmukaisen ja turvallisen jätehuollon järjestämisen kannalta. Määräysten mukaiset lajitteluvelvoitteet koskevat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia jätteitä. Muilta osin paperi-, kartonki-, lasi-, metalli-, muovi- ja biojätteen erilliskeräys ja kierrätys on järjestettävä jäteasetuksen 14 §:n mukaisesti.

Yleisötilaisuuden tai -tapahtuman siivoamisvelvollisuudesta on määrätty myös siltä osin kuin tilaisuudella ei ole selkeää järjestäjää. Esimerkkinä tällaisista tilaisuuksista ovat Facebook-tapahtumat, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu puistoon Facebookissa leviävän kutsun tai muun tiedon perusteella. Ensisijaisesti vastuu siivoamisesta on roskaajilla, mutta toissijaisesti tällaisen tapahtuman koollekutsujan on huolehdittava alueen siivoamisesta tapahtuman jälkeen.

Määräyksen mukaan suurimmista yleisötilaisuuksista on tehtävä jätehuoltosuunnitelma, joka esitetään pyytettäessä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Määräyksellä pyritään edistämään jätehuollon järjestelyjen huomioon ottamista jo tapahtumien suunnitteluvaiheessa.

41 § Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla

Jätelaissa annetaan tarkat määräykset roskaantumisen ehkäisemisestä sekä siitä, mikä taho on siivousvelvollinen eri tilanteissa. Säännöksessä annetaan näin ollen ainoastaan jätelain määräyksiä täsmentäviä velvoitteita.

Jätelaissa annettua roskaamiskieltoa on korostettu säännöksessä kieltämällä jätteiden sijoittaminen jäteastian ulkopuolelle yleisillä alueilla. Yleisten alueiden jäteastioiden ylläpitäjiä on lisäksi veloitettu huolehtimaan jäteastian riittävästä tyhjennysvälistä ja alueen siisteydestä. Koska yleisillä alueilla olevat jäteastiat voivat olla muidenkin tahojen kuin kunnan ylläpitovastuulla, määräys koskee myös näitä muita tahoja, kuten tienpitäjiä.

Luku 10. Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet

42 § Vaarallisten jätteiden jätehuolto

Jätehuoltomääräysten vaarallisia jätteitä koskevat määräykset velvoittavat kaikkia toimijoita. Vaarallista jätettä koskevilla määräyksillä säädetään turvallisen jätehuollon käytännön järjestelyistä.

Vaarallisella jätteellä tarkoitetaan palo-, räjähdys-, terveydelle tai ympäristölle vaarallisia jätteitä. Tavallisia asumisessa syntyviä vaarallisia jätteitä ovat mm:

- paristot
- erilaiset akut ja laitteet, joissa akku on kiinteästi liitettyinä
- loisteputket ja elohopealamput (esim. energiansäästölamput)
- sähkö- ja elektroniikkaromu
- maalit, lakat, liimat ja liuottimet
- eräät puhdistusaineet
- kyllästetty ja käsitelty puu
- torjunta-aineet
- jäteöljyt ja öljyiset jätteet
- lääkejätteet

Vaarallisia jätteitä ei saa sekoittaa toisiinsa tai muihin aineisiin tai jätteisiin. Vaikka jätelaissa ja -asetuksessa määrätään vaarallisten jätteiden erilläänpitovelvollisuudesta, tämä tuodaan esille lyhyesti myös jätehuoltomääräyksissä, sillä tämä on erittäin tärkeää vaarallisten jätteiden asianmukaisen käsittelyn järjestämiseksi. Vaarallisia jätteitä ei saa missään tapauksessa laittaa kiinteistöittäisen keräyksen piirissä oleviin jäteastioihin tai aluekeräyspisteisiin.

Vaarallisen jätteen varastoinnista väliaikaisessa paikassa voi aiheutua haittaa tai vaaraa ympäristölle ja terveydelle. Sen vuoksi jätehuoltomääräykseen on sisällytetty väliaikaista varastointia koskeva määräys. Määräys enimmillään vuoden säilytysajasta ennen jatkovastaanottoon toimittamista koskee kaikkia kiinteistöjä, myös esimerkiksi päivittäistavarakaupoissa sijaitsevia kerätyn sähkö- ja elektroniikkaromun säilytykseen tarkoitettuja jäteastioita tai kontteja ja varmistaa osaltaan jätteen asianmukaista käsittelyä.

Vaaralliset jätteet on toimitettava niille erikseen järjestettyihin vastaanottopaikkoihin. Kunnan on jätelain 32 §:n mukaisesti järjestettävä asumisessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto, mikäli vaarallisen jätteen määrä ei ole kohtuuton. Siten näissä toiminnoissa syntyvät vaaralliset jätteet on määrätty toimitettavaksi kunnallisen jäteyhtiön järjestämiin vastaanottopaikkoihin. Jos maa- ja metsätaloudessa syntyvä vaarallisen jätteen määrä on niin suuri, ettei vastaanotto paikassa ole kapasiteettia sen vastaanottamiseen, voidaan katsoa, ettei kyse ole kohtuullisesta jätemäärästä. Kunnallinen jäteyhtiö on järjestänyt vaarallisten jätteiden vastaanoton mm. jätekeskuksessa ja lajitteluasemilla, joissa vaaralliset jätteet otetaan vastaan kontteihin. Lääkejätteet voidaan toimittaa myös apteekkeihin, joiden kanssa kunnallinen jäteyhtiö on sopinut vastaanotosta.

Vaarallisista jätteistä paristot ja akut, loisteputket ja elohopealamput sekä osa sähkölaitteista ovat tuottajavastuunalaisia jätteitä. Ne toimitetaan tuottajan tai jakelijan esimerkiksi päivittäistavarakaupoissa olevaan keräykseen.

Muiden kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvien kiinteistöjen, kuten kuntien virastojen, kunnallisten sairaaloiden ja terveysasemien sekä koulutuslaitosten on toimitettava vaaralliset jätteet sellaiselle vastaanottajalle, jolla on lupa vaarallisten jätteiden vastaanottamiseen. Sama velvoite koskee myös valtion ja seurakuntien kiinteistöjä sekä elinkeinonharjoittajia.

Isompien vaarallisten jätteiden erien tuomisesta on sovittava vastaanottajan kanssa. Tällöin vastaanottaja voi varautua suuren jätemäärän turvalliseen käsittelyyn ja varastointiin. Ilmoituksen kautta kunnallinen

jäteyhtiö voi myös velvoittaa toimittamaan maa- ja metsätaloudessa syntyvät vaarallista jätettä olevat merkittävät erät toimitettavaksi muualle, jos käsittely ei ole mahdollista kunnallisessa järjestelmässä.

Vaarallisten jätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä on säännökset jäteasetuksen 8 ja 9 §:ssä. Vaaralliset jätteet on pakattava tiiviisti kestäviin astioihin, mahdollisuuksien mukaan alkuperäiseen pakkaukseen. Pakkauksesta tulee käydä ilmi vaarallisen jätteen nimi sekä sen ominaisuudet. Tällä tavalla jätteen laatu ja ominaisuudet ovat varmasti tiedossa niin jätteen haltijalla kuin jätteen vastaanottajalla, ja jäte osataan ohjata vastaanotto paikalta oikeanlaiseen käsittelyyn. Vaarallisia jätteitä ei turvallisuuden vuoksi saa säilyttää merkitsemättömissä pakkauksissa. Etenkään elintarvikepakkauksiin vaarallisia jätteitä ei pidä koskaan pakata turvallisuussyistä.

43 § Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöllä

Vaarallisen jätteen keräyspaikkaa koskevat määräykset koskevat kaikkia toimijoita, sillä ne liittyvät jätehuollon tekniseen järjestämiseen. Säännöksessä annetaan määräyksiä vaarallisten jätteiden säilyttämisestä turvallisesti asianmukaisissa astioissa, lukitussa tai valvotussa tilassa. Näin sellaisilla kiinteistöillä, joilla asuu tai työskentelee useita henkilöitä, huolehditaan keräyksen turvallisuudesta.

Säännöksessä veloitetaan kiinteistön haltijaa tiedottamaan keräyspaikan käyttäjiä sen asianmukaisesta ja turvallisesta käytöstä. Tarkoituksena on, että vaaralliset jätteet sijoitetaan keräyspaikalle oikein, jottei niiden keräämisestä aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle.

44 § Erityisjätteet

Erityisjätteet ovat muita kuin vaarallisia jätteitä, jotka vaativat kuitenkin haitallisuutensa tai muun laatunsa takia erityistoimia keräyksen, kuljetuksen tai käsittelyn aikana, kuten välitöntä peittämistä kaatopaikalla. Erityisjätteitä ovat esimerkiksi viiltävät ja pistävät jätteet (esimerkiksi neulat, ruiskut ja veitsenterät) sekä haisevat ja pölyävät jätteet. Jottei näistä jätteistä aiheudu turvallisuusriskiä tai haittaa ympäristölle, on määrätty pitämään ne muista jätteistä erillään ja pakkaamaan tiiviisiin, asianmukaisilla merkinnöillä varustettuihin astioihin.

Luku 11. Muut määräykset

45 § Tiedottamisvelvoite

Jätehuoltomääräyksissä on säädetty kiinteistön haltijalle velvollisuus tiedottaa jätehuollon lajittelu-, keräys- ja kuljetusjärjestelyistä kiinteistöllä asuville ja siellä työskenteleville. Tiedotusvelvollisuudella varmistetaan, että jätehuoltopalvelujen käyttäjät saavat tarvittavat tiedot jätehuollon asianmukaisesta hoitamisesta. Kiinteistön haltijan on määräyksen mukaan myös seurattava jätehuollon toteutumista kiinteistöllä. Näin ollen kiinteistön haltijalla on velvoite seurata mm. sitä, että jätteiden keräyspaikka täyttää jätehuoltomääräysten vaatimukset ja keräyspaikkaa käytetään oikein.

46 § Jätehuoltomääräysten seuranta ja valvonta

Säännös jätehuoltomääräysten seurannasta ja valvonnasta on informatiivinen. Kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena toimiva Savo-Pielisen jätelautakunta hoitaa jätelain mukaiset ja kuntien yhteisesti sopimat viranomaistehtävät, joihin kuuluu myös jätehuoltomääräysten toteutumisen seuranta. Tätä seurantaa

tehdään vain siltä osin kuin määräykset koskevat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kiinteistöjä.

Jätehuoltomääräysten valvonta kuuluu jätelain mukaisesti kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille ja ELY-keskuksille. Lisäksi on otettava huomioon, että jätelain mukaisesti jätteestä aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemisestä säädetään myös terveydensuojelulaissa, jonka mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisella on toimivaltaa, kun valvonta koskee jätteistä aiheutuvaa terveyshaittaa.

Ympäristönsuojeluviranomaiset valvovat kaikkia toimijoita ja jätehuoltomääräysten toteutumista kokonaisuudessaan. Ensisijaisesti valvontavastuu on kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla. Erityisesti, jos kyseessä on usean kunnan alueelle ulottuvat ympäristövaikutukset, myös ELY-keskukset valvovat määräysten toteutumista. Valvovilla viranomaisilla on mahdollisuus antaa valvontamääräyksiä jätehuoltomääräysten rikkomisesta ja käyttää tehosteena hallintopakkoa, kuten uhkasakkoa, teettämisuhkaa tai keskeyttämisuhkaa. Mahdollista on myös tutkintapyyntöjen tekeminen poliisille.

47 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä

Jätehuoltomääräykset ovat kunnallinen säädös, josta jätehuoltoviranomainen voi yksittäisestä tapauksessa erityisestä syystä myöntää poikkeuksen. Lupaa poikkeamiseen tulee hakea kirjallisesti ja asia käsitellään hallintomenettelyä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Poikkeukselle on oltava jokin erityinen, perusteltu syy. Se voidaan myöntää vain niissä tapauksissa, joissa hakija kykenee muulla kuin jätehuoltomääräyksissä säädetyllä tavalla toimimaan siten, ettei jätehuollon järjestäminen vaikeudu, eikä ympäristölle tai terveydelle aiheudu haittaa tai vaaraa. Poikkeaminen ei saa vaarantaa myöskään jätteenkuljettajan, palvelun käyttäjän tai muiden henkilöiden turvallisuutta. Jos on epäselvyyttä siitä, voiko ympäristöhaittoja aiheutua, pyytää jätehuoltoviranomainen lausunnon ympäristönsuojeluviranomaiselta ennen asian ratkaisemista.

48 § Voimaantulo

Jätehuoltomääräykset tulevat säännöksen mukaisesti voimaan 1.1.2023 ja niillä kumotaan aikaisemmin voimassa olleet kunnalliset jätehuoltomääräykset, jotta alueella on voimassa yhdet yhtenäiset ja ajantasaiset määräykset. Jätehuoltomääräykset tulevat voimaan muutoksenhausta huolimatta kuntalain 143 §:n mukaisesti.

49 § Siirtymäsäännökset

Jätehuoltomääräysten 15 §:ssä on asetettu kiinteistöille uusia kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteita. Jotta kiinteistöillä on aikaa järjestellä keräys ja huolehtia tarvittavasta keräyspaikan suojaamisesta, on keräyksen järjestämiselle annettu siirtymäajat. Siirtymäajat myös antavat kunnalliselle jätelyhtiölle aikaa järjestää kiinteistöille jätetietoimitukset sekä aikaisempaa laajempi keräys ja kuljetus.

Niiltä kiinteistöiltä, joita erilliskeräysvelvoitteet eivät ole koskeneet aikaisemmin, on muovi- ja lasipakkaus-ten sekä metallin erilliskeräys järjestettävä 1.7.2023 alkaen. Tämä siirtymäaika on sama kuin jäteasetuksen 55 §:ssä säädetty ajankohta sille, milloin kunnan on viimeistään järjestettävä asetuksen mukainen pakkaus- jätteiden erilliskeräys yhteistoiminnassa pakkausten tuottajayhteisöjen kanssa.

Biojätteen laajentuvan erilliskeräysvelvoitteen alkamiselle on säädetty pidempi siirtymäaika. Jäteasetuksen mukaan biojätteen erilliskeräys tulisi järjestää viimeistään 19.7.2024 kaikilta asuinkiinteistöiltä yli 10 000

asukkaan taajamissa. Jätehuoltomääräysten mukaan tällä alueella biojätteen laajempi erilliskeräysvelvoite tulee voimaan 30.9.2024 eli pari kuukautta jäteasetuksessa annettua määräaikaa myöhemmin.

Pidempi siirtymäaika biojätteen laajemman erilliskeräysvelvoitteen voimaantulolle on tarpeen, koska kyseessä on varsin iso muutos, joka koskee tuhansia kiinteistöjä. Tällainen muutos vaikuttaa merkittävästi jätteenkuljetusurakoihin. Kunnallisen jäteyhtiön kuljetukset on kilpailutettu niin, että urakat päättyvät aina syyskuun lopussa ja uudet urakat alkavat tämän jälkeen. Kun muutos ajoitetaan tähän ajankohtaan, kuljetukset saadaan jatkumaan tehokkaimmin ja toimivimmin. Myös kaluston ja jäteastioiden saatavuus voidaan varmistaa parhaiten, kun siirtymäaika on riittävän pitkä. Asiassa on otettu huomioon myös se, että merkittävän kuljetusmuutoksen toteuttaminen kesäajalla olisi varsin haastavaa, koska kunnallisen jäteyhtiön ja kuljetusurakoitsijoiden resurssit ovat tuolloin pienimmät. Jos muutosvaiheen haasteet aiheuttaisivat viiveitä biojätteiden keräyksessä ja kuljetuksessa, voisi tästä aiheutua haittoja ympäristöön. Kesälomakausi olisi myös asiakkaiden ja heille viestimisen kannalta hankala ajankohta uusien velvoitteiden käyttöönottoon.

Kun otetaan huomioon jätteenkuljetuksen kustannukset ja keräyksen kokonaisvaikutus ympäristöön, on katsottu, että biojätteen laajasta erilliskeräysvelvollisuudesta voidaan poiketa jätelain 15 §:n 2 momentin mukaisesti lyhyeksi määräajaksi siten, että kaikkia asuinkiinteistöjä suurimmissa taajamissa koskevat keräysvelvoitteet tulevat voimaan heinäkuuta toimivampana ajankohtana syyskuussa 2024. On huomattava, että kiinteistöt voivat liittyä kuitenkin vapaaehtoisesti keräykseen jo ennen tätä ajankohtaa. Kiinteistöjä pyritään saamaan erilliskeräyksen piiriin vähitellen, jolloin keräyksen laajentamista ei ole tarvetta toteuttaa kerralla Näin muutos saadaan todennäköisesti toteutettua toimivimmin. Odotettavissa kuitenkin on, että suurin osa toteuttaa muutoksen vasta sitten, kun määräykset sitä edellyttävät.